

Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2002/03:132 om en permanent finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet jämte tre motioner som väckts med anledning av propositionen samt ett antal motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2003.

Finansiell samordning föreslås kunna ske frivilligt mellan en försäkringskassa, ett landsting, en länsarbetsnämnd samt en eller flera kommuner. Därigenom skall en effektiv resursanvändning underlättas. Målgruppen för den föreslagna finansiella samordningen utgörs av människor som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. De åtgärder som får finansieras genom den finansiella samordningen skall syfta till att återställa eller öka den enskildes funktions- och arbetsförmåga.

Nuvarande grundläggande principer om likabehandling av människor skall upprätthållas även inom ramen för en finansiell samordning. Allt rehabiliteringsarbete, all planering och all uppföljning och utvärdering skall även genomföras av ett tydligt köns- och integrationsperspektiv.

Av de mellan parterna överenskomna resurserna till den finansiella samordningen skall den allmänna försäkringskassan bidra med hälften, medan kommun och landsting skall bidra med vardera en fjärdedel. Den allmänna försäkringskassan föreslås därvid få möjlighet att disponera högst 5 % av de budgeterade kostnaderna för sjukpenning till finansiell samordning. Dessa medel skall utgöra statens samlade andel i finansiell samordning.

Den finansiella samordningen skall bedrivas genom ett fristående samordningsorgan, vari de samverkande parterna är representerade. Samordningsorganet, i form av ett samordningsförbund, skall ha en övergripande funktion och besluta om mål och riktlinjer, finansiera insatser samt stödja samarbetet mellan samverkansparterna. Däremot skall det inte besluta om förmåner eller rättigheter för enskilda eller i övrigt vidta åtgärder som innefattar myndighetsutövning.

I propositionen betonas vikten av att den finansiella samordningen följs upp och utvärderas på både lokal och nationell nivå.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag med den ändringen att politiskt valda ledamöter och ersättare i socialförsäkringsnämnd skall kunna representera försäkringskassan i samordningsförbundets styrelse, men att minst en av de ledamöter som utses skall vara ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

I ärendet finns sex reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Ärendet och dess beredning	8
Utskottets överväganden	10
Propositionen.....	10
Motioner väckta med anledning av propositionen.....	13
Motioner väckta under den allmänna motionstiden.....	14
Socialutskottet	16
Socialförsäkringsutskottets ställningstagande	16
Reservationer	20
1. Lagförslagen (punkt 1)	20
2. Lagförslagen (punkt 1)	22
3. Lagförslagen (punkt 1)	23
4. Försöksverksamhet (punkt 2)	24
5. Rehabilitering av personer med en svår social situation (punkt 3).....	25
6. Ansvarsfördelning mellan myndigheter (punkt 4).....	25
Särskilda yttranden.....	27
1. Övriga samverkansfrågor (punkt 5).....	27
2. Övriga samverkansfrågor (punkt 5).....	28
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag	29
2. Regeringens lagförslag	32
3. Utskottets lagförslag.....	47
4. Reservanternas lagförslag.....	48
5. Socialutskottets yttrande 2003/04:SoU3y	62

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting, med den ändringen att 12 § skall få den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

3. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),

4. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),

5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),

6. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),

7. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2002/03:132 och avslår motionerna 2003/04:Sf2, 2003/04:Sf3, 2003/04:Sf4, 2003/04:Sf397 yrkande 30 samt 2003/04:Sf405 yrkandena 1–5 och 7.

Reservation 1 (fp, c)

Reservation 2 (m)

Reservation 3 (kd)

2. Försöksverksamhet

Riksdagen avslår motion 2003/04:Sf358 yrkande 3.

Reservation 4 (fp)

3. Rehabilitering av personer med en svår social situation

Riksdagen avslår motion 2003/04:So637 yrkande 8.

Reservation 5 (c)

4. Ansvarsfördelning mellan myndigheter

Riksdagen avslår motion 2003/04:So642 yrkande 6.

Reservation 6 (kd)

5. Övriga samverkansfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Sf248 och 2003/04:N336 yrkande 5.

Stockholm den 27 november 2003

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Eneroth (s), Sven Brus (kd), Per Westerberg (m), Bo Könberg (fp), Mona Berglund Nilsson (s), Kalle Larsson (v), Mariann Ytterberg (s), Anita Sidén (m), Lennart Klockare (s), Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Anna Lilliehöök (m), Göte Wahlström (s), Kurt Kvarnström (s), Lilian Virgin (s) och Kerstin-Maria Stalin (mp).

Ärendet och dess beredning

Finansiell samordning enligt lagen (1992:863) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring och hälso- och sjukvård (Finsam) prövades i fem försöksområden under åren 1993–1997.

Den 1 juli 1994 infördes lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Med stöd av denna lag har försök med finansiell samordning (Socsam) bedrivits i åtta kommuner. Sådana försök pågår för närvarande i sex kommuner.

En redovisning av dessa finansiella samordningsformer och samverkan inom rehabiliteringsområdet (Frisam) samt utvärderingar finns i betänkande 2001/02:SfU18.

I samband med behandlingen av regeringens proposition 1999/2000:149 Nationell handlingsplan för utveckling av hälso- och sjukvården begärde riksdagen på förslag av socialutskottet (bet. 2000/01:SoU5) att regeringen skyndsamt skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om finansiell samordning mellan hälso- och sjukvården, socialtjänsten och socialförsäkringen i syfte att underlätta samarbete för att åstadkomma ökad hälsa och minskade sjukskrivningar.

Hösten 2001 hemställde socialförsäkringsutskottet i betänkande 2001/02:SfU1 att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet hade anfört om att regeringen under våren 2002 borde återkomma med förslag om finansiell samordning mellan socialförsäkringen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och arbetsmarknadsmyndigheterna. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets hemställan (rskr. 2001/02:84).

Med anledning av riksdagens tillkännagivande har det inom Regeringskansliet bildats en arbetsgrupp bestående av tjänstemän från Socialdepartementet, Finansdepartementet, Näringsdepartementet och Justitiedepartementet. Med utgångspunkt i riksdagens beställning har arbetsgruppen utarbetat ett förslag om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Förslaget har redovisats i departementspromemorian Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (Ds 2003:2).

Förslagen i propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande och följt Lagrådets förslag.

Utskottet har under beredningen av ärendet den 13 oktober 2003 gjort ett studiebesök vid Socsamverksamheten i Stenungsund (4S), varvid utskottet informerades om Socsamförsöket och olika verksamheter inom ramen för detta.

Vidare har utskottet den 30 oktober 2003 hållit en offentlig utfrågning om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet med företrädare för Riksförsäkringsverket, Arbetsmarknadsverket, Landstingsförbundet, Svenska

kommunförbundet, Försäkringskassornas förbund samt Finspångs Beställarförbund. I utfrågningen deltog även ledamöter i socialutskottet.

Socialutskottet har avgett yttrande till socialförsäkringsutskottet. Yttrandet återfinns i bilaga 5.

Regeringens lagförslag återfinns i bilaga 2.

Utskottet behandlar tre motioner som väckts med anledning av propositionen.

Därtill behandlar utskottet ett antal motioner som väckts under den allmänna motionstiden och som avser finansiell samordning.

Motionerna redovisas i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen lämnas förslag till utformning av en permanent finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Finansiell samordning föreslås kunna ske frivilligt mellan en försäkringskassa, ett landsting, en länsarbetsnämnd samt en eller flera kommuner. Därigenom skall en effektiv resursanvändning underlättas. Målgruppen för den föreslagna finansiella samordningen utgörs av människor som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. De åtgärder som får finansieras genom den finansiella samordningen skall ligga inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde och syfta till att återställa eller öka den enskildes funktions- och arbetsförmåga.

Med hänsyn till att den finansiella samordningen syftar till att den enskilde skall uppnå förmåga till eget förvärvsarbete, finns det enligt regeringens mening starka skäl för att länsarbetsnämnden skall delta i den finansiella samordningen. Regeringen anser att arbetsmarknadsmyndighet är en väsentlig aktör, om syftena med den finansiella samordningen skall kunna uppnås.

Regeringen anser även att flera kommuner skall kunna ingå i samma samverkan, eftersom antalet personer inom målgruppen kan vara begränsat i kommuner med relativt få invånare.

Samtliga fyra parter måste delta för att en finansiell samordning skall komma till stånd. En sådan ordning kan på det lokala planet göra det svårare att få till stånd en finansiell samordning, eftersom en aktör kan hindra samordningen. Å andra sidan anser regeringen att en finansiell samordning mellan två eller tre parter har betydligt sämre förutsättningar att bli lika effektiv som en samordning mellan samtliga fyra parter. Med hänsyn till motiven för och syftet med finansiell samordning anser regeringen att fördelarna med ett krav om att samtliga parter skall delta överväger nackdelarna. Samtliga parter är väsentliga för att uppnå en heltäckande samordning för målgruppen. För att undvika att enskilda individer hamnar i en gråzon mellan olika myndigheter behövs därför ett aktivt deltagande från samtliga berörda parter.

Genom den finansiella samordningen kommer samverkansparterna att prioritera särskilda insatser för den aktuella målgruppen. Nuvarande grundläggande principer om likabehandling av människor skall upprätthållas även inom ramen för en finansiell samordning. Det får således inte komma i fråga att den aktuella målgruppen genom den finansiella samordningen får tillgång till rehabilitering på bekostnad av övriga grupper som är berättigade till sådana åtgärder. Det är en risk som finns och därför bör detta särskilt studeras i samband med utvärderingen av den finansiella samordningen. Den finansiella samordningen syftar i stället till att underlätta för grupper som redan är i

behov av rehabilitering och annat stöd från flera huvudmän att verkligen få sådant stöd. Annorlunda uttryckt skall individerna i målgruppen för den finansiella samordningen prioriteras i den meningen att de nu kan erbjudas det stöd de redan har behov av och är berättigade till, men som de på grund av gränsdragningsproblem mellan aktörerna löper risk att inte få. Allt rehabiliteringsarbete, all planering och all uppföljning och utvärdering skall även genomsyras av ett tydligt köns- och integrationsperspektiv.

Den finansiella samordningen föreslås omfatta de resurser som, i enlighet med samverkansparternas överenskommelse, skall användas för att finansiera samordnade insatser för den aktuella målgruppen. Av resurserna skall den allmänna försäkringskassan även bidra med länsarbetsnämndens del. Detta innebär att kassan skall bidra med hälften, medan kommun och landsting skall bidra med vardera en fjärdedel. Från och med den 1 januari 2003 får högst 5 % av de budgeterade utgifterna för sjukpenning användas för samverkan inom rehabiliteringsområdet (Frisam). Dessa medel utgör därvid statens samlade andel för finansiering av samverkan och skall stå i proportion till statens samlade ansvar för åtgärder för den grupp som samverkan riktar sig till. Det innebär att i de fall både försäkringskassan och länsarbetsnämnden deltar i ett samverkansprojekt enligt Frisam, svarar försäkringskassan även för länsarbetsnämndens del av kostnaderna. Regeringen anser att försäkringskassornas möjlighet att disponera högst 5 % av de budgeterade utgifterna för sjukpenning för samverkan enligt Frisam även bör omfatta den nu föreslagna finansiella samordningen och att samma principer måste gälla för de båda samverkansformerna. Även arbetsmarknadsmyndigheternas medverkan i den förevarande finansiella samordningen skall därför finansieras med medel från sjukförsäkringen.

Regeringen föreslår att den finansiella samordningen skall bedrivas genom ett fristående samordningsorgan, vari de samverkande parterna är representerade. Samordningsorganet skall besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen samt finansiera insatser. Samordningsorganet skall dessutom stödja samarbetet mellan samverkansparterna, t.ex. genom att bistå bedömargrupper som huvudmännen svarar för. Däremot skall samordningsorganet inte besluta om förmåner eller rättigheter för enskilda eller i övrigt vidta åtgärder som innefattar myndighetsutövning.

Samordningsorganet föreslås utgöras av ett särskilt inrättat samordningsförbund. Detta skall utgöra en ny form av offentligrättslig juridisk person som har rättskapacitet. De bestämmelser som gäller för kommunalförbund som är organiserat med förbundsledning skall i tillämpliga delar gälla för ett samordningsförbund. För ett samordningsförbund skall det finnas en förbundsordning. I denna skall anges bl.a. de principer som skall gälla för de ekonomiska transaktionerna inom den finansiella samordningen.

Förbundets beslutanderätt gäller beslut av generell räckvidd. Det rör sig om avgöranden där det politiska momentet, allmänt sett, kommer att vara dominerande. Detta talar för att samverkansparterna i samordningsförbundet i första hand bör representeras av politiker. Med en politisk representation

vinnns även den fördelen att ledamöterna bör ha mandat att inom samordningsförbundet besluta utan att det behövs ytterligare förhandlingar inom huvudmannens beslutande organ. Inom Socsams ledningsorgan förekommer det också en sådan politisk representation för de samverkande parterna. Någon förändring i detta hänseende framstår inte som påkallad såvitt gäller de nuvarande samverkansparterna. Tvärtom ger en gemensam, lokal politisk styrning legitimitet och tyngd, samtidigt som politikerna således utgör en viktig länk till övriga politiska organ. Politikernas roll är bl.a. att identifiera behov av resurser i samhället och prioritera därefter. Deras målformulering är en betydelsefull del i styrningen. Även kommunaldemokratiska aspekter talar för att i samordningsförbundet bör i vart fall kommun och landsting representeras av politiker. Dessutom utövas, enligt 1 kap. 7 § regeringsformen, beslutanderätten i kommuner och landsting av valda församlingar. Regeringen föreslår därför att till ledamot eller ersättare i ett samordningsförbunds styrelse får utses den som är ledamot eller ersättare i kommun eller landstingsfullmäktige eller i försäkringskassans styrelse.

Beträffande länsarbetsnämnden förhåller det sig på det sättet att denna organisation i huvudsak är tjänstemannastyrd och att den skall verkställa den arbetsmarknadspolitik som har fastställts på nationell nivå. Detta talar för att länsarbetsnämnden bör ha möjlighet att till ledamot och ersättare i förbundsstyrelsen få utse lämplig person som är anställd hos länsarbetsnämnden. Ett krav för att en person skall kunna utses till sådan representant för länsarbetsnämnden skall således vara att han eller hon antingen är ledamot (eller ersättare) i länsarbetsnämndens styrelse eller är anställd hos länsarbetsnämnden.

Medborgarnas nuvarande möjligheter till insyn och inflytande över huvudmannens verksamhet skall omfatta även verksamheten inom den finansiella samordningen. Samordningsförbundet är att betrakta som en myndighet. För sådana gäller offentlighetsprincipen. Ett väsentligt moment i medborgarnas möjligheter till insyn och inflytande är deras möjligheter att till allmän förvaltningsdomstol kunna överklaga de beslut som fattas av ledningsorganet för den finansiella samordningen. Enligt 30 § Socsamlagen gäller bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen i tillämpliga delar i fråga om beställarförbund, vilket innebär bl.a. att medlemmarna i berörda kommuner och landsting kan överklaga ledningsorganets beslut genom laglighetsprövning. Motsvarande skall gälla även inom den föreslagna finansiella samordningen.

En samverkanspart skall ha ovillkorlig rätt att utträda ur ett samordningsförbund. En uppsägningstid på tre år skall gälla, om inte kortare tid föreskrivs i förbundsordningen. Förfarandet vid utträde ur ett samordningsförbund skall regleras i förbundsordningen.

Samverkansparterna får själva bestämma om förutsättningarna för och förfarandet vid ett samordningsförbunds likvidation och upplösning. Dessa frågor skall regleras i förbundsordningen. Samma gäller frågan om hur förbundets tillgångar skall fördelas vid en upplösning.

Samordningsförbundets räkenskaper och förvaltning samt styrelsens förvaltning skall granskas av en revisor för varje samverkanspart. Riksrevisionen

skall utse den revisor som för den allmänna försäkringskassans och länsarbetsnämndens räkning skall granska samordningsförbundet. För revision av ett samordningsförbund föreslås att bestämmelserna i 9 kap. kommunallagen skall gälla i tillämpliga delar.

I propositionen betonas vikten av att den finansiella samordningen följs upp och utvärderas på både lokal och nationell nivå. Samverkansparterna föreslås få ansvaret för lokal uppföljning och utvärdering. Den myndighet regeringen senare bestämmer bör få ansvaret för den nationella uppföljningen och utvärderingen av finansiell samordning.

Genom den föreslagna möjligheten till finansiell samordning skall en effektiv resursanvändning underlättas. Sammantaget bör förslaget därmed inte medföra några ökade kostnader för den offentliga sektorn. Däremot kan det uppstå en viss förändring i kostnadsfördelningen mellan olika verksamheter. Det är dock inte möjligt att på förhand beräkna denna effekt.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Motioner väckta med anledning av propositionen

I motion Sf2 av Sven Brus m.fl. (kd) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att en rehabiliteringsförsäkring måste införas för att finansiell samordning skall kunna fylla en reell funktion. Ett stort antal studier pekar på att aktiva sammansatta rehabiliteringsinsatser och ett snabbt agerande vid sjukskrivningar faktiskt ger positiva effekter för individen jämfört med passivitet. Det behövs därför en kraftfullare försäkring – en sammanhållen rehabiliteringsförsäkring – som kan bidra med aktiva och tidiga insatser i syfte att få den sjukskrivne tillbaka till arbete så fort som möjligt. I yrkandena 1–5 begärs tillkännagivanden i olika avseenden. Motionärerna anser att personer äldre än 64 år skall kunna bli föremål för samordnad rehabilitering. En viss ålder skall inte diskvalificera en förvärvsaktiv person från rehabilitering. Det bör inte finnas ett krav på att fyra parter måste delta. Kravet omöjliggör t.ex. det gemensamma arbete som sjukvård och försäkringskassor utförde under Finsamförsöken och flera av de verksamhetsformer som utvecklats med hjälp av Socsamslagstiftningen. De erfarenheter som vunnits utifrån Finsam och Socsam har bl.a. visat att flexibla regler möjliggjort lokala variationer i samordningen som varit övervägande positiva. Samordningen är således ibland mer effektiv då färre parter deltar, som t.ex. landsting och försäkringskassa. Det bör vidare vara möjligt för försäkringskassan att disponera upp till 10 % av budgeterade kostnader för sjukpenning. Risker är annars överhängande att handlingsutrymmet upplevs så begränsat att någon samordning inte påbörjas. Motionärerna anser slutligen att det inte bör vara tvingande för parterna att delta med i förväg fastställda andelar.

I motion Sf3 av Sten Tolgfors m.fl. (m) begärs att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag. Som motivering härför framhåller motionärerna följande. Samordningsförbund med fyra inblandade parter riskerar att bli en tungrodd byråkrati. De samverkansprojekt som visat sig leda till konkreta resultat har ofta omfattat två parter, i första hand landsting och försäkrings-

kassa respektive kommunens socialtjänst och länsarbetsnämnd. Regeringens förslag riktar sig även till en snäv målgrupp som omfattar människor som står mycket långt från arbetsmarknaden. Samverkan kommer därmed att koncentreras på de fall för vilka det är svårast att uppnå resultat i stället för på de fall för vilka det går att uppnå konkreta och snara resultat. Vidare bör budgetmedel prioriteras politiskt och avsättas i konkreta anslag. Det är även orimligt att försäkringskassan skall stå för länsarbetsnämndens kostnader. För målgruppen särskilt utsatta är det inte i första hand sjukpenning som betalas ut utan socialbidrag och arbetslöshetsersättning. Det finns ett mycket stort behov av att försäkringskassan inleder samverkan med sjukvården för att åstadkomma en snar rehabilitering av sjukskrivna.

I motion Sf4 yrkandena 1–7 av Bo Könberg m.fl. (fp, c) begärs att riksdagen i stället för regeringens förslag antar ett av motionärerna framlagt förslag om lag om finansiell samordning mellan försäkringskassa, hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd med följdförslag. Motionärerna framhåller bl.a. följande. En tillåtande, inte en hindrande lag, behövs. Finansiell samordning skall kunna omfatta två, tre eller fyra parter, efter lokal överenskommelse. Försäkringskassan skall dock alltid delta med hänsyn till syftet att minska statens utgifter för sjukförsäkringen. Samordningsförbund eller någon viss kostnadsfördelning mellan parterna skall inte vara villkor för verksamheten. Flera olika slags samverkan, med olika målgrupper och inriktning, skall kunna förekomma. Finansiell samordning skall förutom rehabilitering även kunna omfatta andra åtgärder som kan minska statens kostnader. I yrkande 8 begär motionärerna att regeringen återkommer med förslag om villkoren för användande av medel under berörda anslag anpassade till den nya lagen, vilket inkluderar anslag inom det arbetsmarknadspolitiska området. Vidare begärs i yrkande 9 att regeringen återkommer med förslag rörande reglerna för sjukförsäkring och arbetsmarknadspolitisk verksamhet, såvitt avser försäkringskassornas beslutanderätt och de ekonomiska ramarna för finansiell samordning. En försäkringskassa bör utan särskild prövning få disponera upp till 10 % av de beräknade kostnaderna för sjukpenning och rehabiliteringsersättning. I avvaktan på detta skall statliga medel kunna användas för finansiell samordning i den omfattning regeringen medger det. Vidare begär motionärerna i yrkande 10 att Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen och andra berörda myndigheter skall få i uppdrag att göra uppföljningar och utvärderingar och att lämna årliga rapporter om resultaten om den finansiella samordningen. Slutligen begärs i yrkande 11 att berörda myndigheter i samverkan med kommun- och landstingsförbund bör ges i uppdrag att utarbeta nya jämförelsenormer för ekonomisk resultatfördelning mellan parterna.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

I motion Sf405 av Sten Tolgfors m.fl. (m) begärs i yrkandena 1–5 och 7 olika tillkännagivanden. Motionärerna anser att mer samverkan behövs för att individen skall få en bra rehabilitering utan långa väntetider. Samordning

mellan sjukvård och försäkringskassa måste komma först. Målet bör vara att den sjukskrivne skall träffa ett rehabiliteringsteam inom 28 dagars sjukskrivning. Vidare skall särskilda budgetmedel avsättas för samverkan och rehabilitering. De lokala parterna skall avgöra målgrupper, verksamhetsområde och åldersgrupper utifrån lokala behov och förutsättningar. Statliga myndigheter skall ha i uppdrag att samverka. Det kan därvid finnas legala hinder att samverka som regeringen bör utreda. Motionärerna anser även att Frisamlagstiftningen och andra lagar om samverkan behöver kompletteras. Till exempel bör regleringen av Frisam kompletteras med regler för hur resurser skall kunna knytas ihop vid samarbetsprojekt. För hållbar samverkan behöver det finnas möjligheter att lokalt lägga ihop medel avsatta för samverkan i associationsformer som skall kunna utformas olika efter olika situationer och lokala behov.

I motion Sf248 av Marie Wahlgren m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om samordning mellan sjukvård och försäkringskassa vad gäller de reumatiska sjukdomarna. Motionärerna framhåller att vid reumatiska sjukdomar är de indirekta kostnaderna förhållandevis stora. Ett samarbete mellan försäkringskassa och sjukvård skulle därför vara mycket lönsamt. De reumatiska sjukdomarna lämpar sig speciellt väl för finansiell samverkan (Finsam). Om Folkpartiets förslag inte accepteras i nuläget bör en nationell försöksverksamhet på de reumatiska diagnoserna påbörjas.

Lars Leijonborg m.fl. (fp) begär i motion Sf358 yrkande 3 ett tillkännagivande om att en försöksverksamhet bör ske under perioden 2005–2007 i landstingsområden med olika storlek, befolkningssammansättning, åldersstruktur och arbetsmarknad. Statsbidragen till sjukvården bör därvid ökas med ett belopp motsvarande 20 % av statens sjukpenningkostnad i respektive landstingsområde. Samtidigt skall de deltagande landstingen överta ett delansvar för 20 % av sjukpenningkostnaderna.

I motion Sf397 av Sven Brus m.fl. (kd) begärs i yrkande 30 ett tillkännagivande om finansiell samverkan. Motionärerna framhåller att regeringens förslag inte medger ett optimalt utnyttjande av resurserna. Det begränsar möjligheterna till finansiell samordning och förhindrar värdefulla lokala initiativ i samordningen. Aktiva, tidiga och individuellt anpassade rehabiliteringsinsatser ökar den sjukskrivnes chanser att komma tillbaka till arbetet. Den rehabiliteringsförsäkring som Kristdemokraterna föreslår har däremot ett individperspektiv som förslaget till finansiell samordning saknar.

Kenneth Johansson m.fl. (c) begär i motion So637 yrkande 8 ett tillkännagivande om att de ökade resurserna i form av finansiell samverkan bör riktas till socialt arbete och förstärkt psykiatriskt arbete för rehabilitering av personer med en svår social situation.

I motion So642 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att den oklara ansvarsfördelningen mellan inblandade myndigheter är ett hinder för funktionshindrades rehabilitering. Individen går miste om en sammanhållen rehabiliteringsprocess.

Birgitta Sellén m.fl. (c) begär i motion N336 yrkande 5 ett tillkännagivande om att sjukskrivningarna i Norrland ökar alarmerande och att hälso- och sjukvård, socialtjänst och socialförsäkring skall samordnas så att de gemensamma resurserna används aktivt och effektivt.

Socialutskottet

Socialutskottet anför i sitt yttrande att utskottet ser positivt på förslaget om permanent finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Enligt utskottets bedömning innebär förslaget att samarbetet mellan de olika verksamheterna kan förbättras. Genom samordningen kan enskilda människors behov av rehabiliteringsinsatser tillgodoses bättre, vilket i sin tur innebär att förmågan till eget förvärvsarbete främjas på ett effektivt sätt. Vidare innebär förslaget att en kostnadseffektiv användning av tillgängliga resurser främjas. Socialutskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag till finansiell samordning på rehabiliteringsområdet.

Socialutskottet framhåller vikten av att grundläggande principer om lika-behandling, människovärde och behovssolidaritet upprätthålls. Enligt utskottet är dessa principer av grundläggande betydelse, och det kan inte komma i fråga att göra avsteg från dem vid införandet av en finansiell samordning. Den finansiella samordningen innebär emellertid, som regeringen anför, att samverkansparterna kommer att prioritera särskilda insatser för den aktuella målgruppen. Socialutskottet vill i detta sammanhang understryka att det inte kan accepteras att de som ingår i målgruppen får tillgång till rehabilitering på bekostnad av övriga grupper som är berättigade till sådana åtgärder. Utskottet ser därför mycket positivt på att denna fråga skall studeras särskilt i samband med den uppföljning och utvärdering som regeringen förutskickat i propositionen.

Socialutskottet betonar vidare betydelsen av sjukdomsförebyggande arbete. Det är således angeläget att det förebyggande arbetet uppmärksammas även inom ramen för finansiell samordning. Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser på individ- och gruppnivå bör enligt utskottets uppfattning initieras och stödjas. Vidare bör metoder utvecklas så att preventiva insatser naturligt integreras i vårdkedjan.

Socialförsäkringsutskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare, bl.a. i betänkande 2001/02:SfU1, uttryckt uppfattningen att samhällets resurser måste utnyttjas mer effektivt för att bättre kunna tillgodose enskilda människors behov av stöd, särskilt när det är fråga om personer med sammansatta problem. Många människor riskerar annars att hamna i en gråzon, när problembilden inte ryms inom en enda myndighets ram. Det kan då leda till en rundgång mellan olika myndigheter. Det är därför angeläget att samarbete mellan alla berörda myndigheter kommer till stånd vid rehabilitering av personer med sammansatta behov. Utskottet har vidare i nämnda betänkande uttalat att för att en samordning skall

kunna ge erforderligt stöd åt enskilda individer med sammansatta problem bör den finansiella samordningen, utöver allmän försäkringskassa, landsting och kommuner, även omfatta arbetsmarknadsmyndigheter.

Utskottet ser mycket positivt på regeringens förslag om den ökade samverkan och samordningen. Som kommit till uttryck ovan är utskottets uppfattning att arbetsmarknadsmyndighets medverkan är en viktig del i den finansiella samordningen. Det har vid remissbehandlingen inför propositionen och under den offentliga utfrågningen i socialförsäkringsutskottet framkommit att Arbetsmarknadsverket anser att deltagande i den finansiella samordningen kommer i konflikt med Arbetsmarknadsverkets arbetsmarknadspolitiska uppdrag. Verket har vid utfrågningen instämt i att samordning krävs för den aktuella målgruppen, men efterlyst klarare målsättningar och uppdrag för de olika parterna inom samordningen. Verket ser stora risker med samordning mellan flera parter som har olika mål. Det är därför, enligt verkets mening, bättre att tydliggöra rollerna för respektive part och från denna utgångspunkt utarbeta samverkan.

För att rehabiliteringssystemet för ifrågavarande grupp skall kunna fungera måste samtliga samverkansparter medverka för den gemensamma målsättningen. När regeringen nu har lagt det aktuella lagförslaget, enligt vilket således länsarbetsnämnderna skall medverka, förutsätter utskottet att sistnämnda myndigheter kommer att ges sådant utrymme och sådana prioriteringar att de på ett adekvat sätt kan delta i samordningen.

Utskottet delar socialutskottets uppfattning att grundläggande principer om likabehandling, människovärde och behovssolidaritet måste tillämpas inom ramen för den finansiella samordningen. Detta har även kommit till uttryckt i propositionen. Vidare delar socialförsäkringsutskottet socialutskottets uppfattning att det även är viktigt att förebyggande åtgärder kan komma till stånd inom ramen för den finansiella samordningen.

Beträffande försäkringskassans representation i samordningsförbundet skall kassan enligt regeringens förslag representeras av ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse. Utskottet noterar att enligt 18 kap. 8 § lagen om allmän försäkring skall försäkringskassa ha en styrelse med lägst fem och högst elva ledamöter, varav en skall vara ordförande och en vice ordförande. Antalet ledamöter skall vara beroende av hur många invånare som är bosatta inom försäkringskassans verksamhetsområde. För ledamöterna, utom för ordföranden och vice ordföranden, skall det finnas lika många suppleanter.

Utskottets konstaterar att antalet ledamöter och ersättare i åtminstone vissa av försäkringskassans styrelser riskerar att inte räcka till för att representera kassan i samordningsorgans förbundsstyrelser, t.ex. då flera samordningsförbund bildas inom försäkringskassans verksamhetsområde och/eller då flera kommuner deltar i samordningen. Utskottet delar regeringens bedömning att försäkringskassan i samordningsförbundet i första hand bör representeras av politiker. Beträffande Socsam gäller att ledamöter och ersättare i kassans styrelse eller i socialförsäkringsnämnd kan utses. Utskottet anser, i enlighet med förslaget i promemorian Ds 2003:2, att detta i princip även bör gälla för

den nu aktuella finansiella samordningen, med den begränsningen att endast ledamot eller ersättare i socialförsäkringsnämnd som har valts på förslag av de politiska partierna, och således inte av organisationerna på arbetsmarknaden, bör vara valbara. I likhet med vad som föreslås i nämnda promemoria anser utskottet även att minst en av de ledamöter som utses skall vara ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse. Detta bör föranleda en ändring i regeringens lagförslag.

När det gäller motionerna som är föranledda av propositionen förespråkas i stor utsträckning att samordning bör ske i friare former vad avser t.ex. målgrupper, antalet parter, åtgärder, ledningen för samverkan, kostnads- och resultatfördelning m.m. Utskottet vill erinra om att den nu föreslagna finansiella samordningen skall utgöra ett alternativ till finansiell samordning inom ramen för Frisam. De lokala och regionala aktörer som inte vill ha en formaliserad struktur för samverkan kan således använda sig av sistnämnda form för samordning.

Beträffande statens resurser till den finansiella samordningen anger regeringen i propositionen att det inte på förhand kan avgöras om 5 % av de budgeterade utgifterna för sjukpenning utgör en rimlig omfattning av statens resurser för att bedriva finansiell samordning. Mot bakgrund av erfarenheter inom Socsam och Finsam och med hänsyn till att nämnda 5 % skall avse resursinsatsen för både försäkringskassan och länsarbetsnämnden, kan enligt regeringens uppfattning detta vara en rimlig tilldelning. Regeringen anser dock att ramen måste bli föremål för noggrann uppföljning, och om denna uppföljning indikerar att den är för snäv bör den kunna vidgas. Samtidigt bör man också följa upp utfallet av resursernas fördelning mellan de samverkande parterna.

Utskottet noterar att de förslagna medlen, vad avser den finansiella samordningen, inte skall användas som försörjningsstöd utan enbart avse statens kostnader för åtgärder för den nu förslagna målgruppen. Med hänsyn härtill gör utskottet för närvarande den bedömningen att medlen bör tillgodose resursbehovet för samordningen.

Beträffande det förhållandet att försäkringskassan även skall stå för länsarbetsnämndens andel anser utskottet att så länge de två aktuella samverkansformerna finansieras från samma medel, bör de finansieras på samma sätt. Risker är annars att en av dessa väljs på grund av en fördelaktigare finansiering.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag med den ovan förslagna ändringen beträffande utseende av försäkringskassans representanter i förbundsstyrelsen. Utskottet avstyrker motionerna Sf2 yrkandena 1–5, Sf3 och Sf4.

Beträffande yrkandet om införande av en rehabiliteringsförsäkring har regeringen i budgetpropositionen för 2003 förklarat sin avsikt att förutsättningslöst studera möjligheterna att införa en sådan försäkring. Utskottet anser, liksom i betänkande 2003/04:SfU1, att regeringens beredning av frågan bör avvaktas.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet Sf2 yrkande 6.

Beträffande frågan om samordning mellan hälso- och sjukvården och försäkringskassan kan en sådan samordning ske inom ramen för Frisam. Motion Sf248 får i denna del anses tillgodosedd. Mot bakgrund härav och regeringens förevarande förslag kan utskottet inte ställa sig bakom att en försöksverksamhet med avseende på de reumatiska sjukdomarna inleds. Utskottet avstyrker därmed nämnda motion.

Med hänsyn till regeringens lagförslag och även förslaget i budgetpropositionen om förlängning i tre år i vissa fall av försöksverksamhet inom ramen för Socsam, finner utskottet inte anledning att nu föreslå riksdagen att ta ställning i olika andra frågor om finansiell samverkan.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf358 yrkande 3, Sf397 yrkande 30, Sf405 yrkandena 1–5 och 7.

Motionsyrkandena So637 yrkande 8, So642 yrkande 6 och N336 yrkande 5 får anses tillgodosedda med regeringens förslag. Utskottet avstyrker därmed dessa motionsyrkanden.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Lagförslagen (punkt 1)

av Bo Könberg (fp), Linnéa Darell (fp) och Birgitta Carlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar i bilaga 4 som Reservanternas förslag betecknade lydelse till

1. lag om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
4. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
6. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
7. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1.

Riksdagen bifaller därmed delvis motion 2003/04:Sf4 och avslår proposition 2002/03:132 och motionerna 2003/04:Sf2, 2003/04:Sf3, 2003/04:Sf397 yrkande 30 samt 2003/04:Sf405 yrkandena 1–5 och 7.

Ställningstagande

Efter de framgångsrika försöken åren 1993–97 kunde finansiell samordning, om den inte hade stoppats av den socialdemokratiska regeringen, ha tillåtits i hela landet från 1998. Detta kunde också ha skett fr.o.m. år 2001 efter en fyrpartiuppgörelse (s, fp, c, mp) (bet. 2000/01:SoU5). Regeringen bröt dock ensidigt denna uppgörelse. Under de år som har gått sedan utvärderingen av Finsam var klar har kostnaderna för sjukförsäkringen ökat mycket kraftigt så att sjukförsäkringen har hamnat i kris. Samverkan mellan sjukvården och försäkringskassorna har även försämrats.

Finsamförsöken utvärderades noggrant. Besparingarna motsvarade, där det gjordes femåriga försök, i genomsnitt drygt 16 % av sjukpenningkostnaderna. Skulle motsvarande resultat uppnåtts i andra områden i landet handlar det om stor minskning av mänskligt lidande och årliga besparingar med flera miljarder kronor.

Utvärderingen visade också att Finsam inte hade lett till att kostnader flyttats över från sjukförsäkringen till bistånd enligt socialtjänstlagen eller arbets-

löshetsförsäkringen. Tvärtom blev det en del positiva effekter även beträffande dessa förmåner. Flera av de positiva resultaten bedömdes kunna medföra bestående vinster. Om Finsamverksamheten efter utvärderingarna av försöken hade fått bli rikstäckande med beslut 1997 – och då helst tillsammans med en nationell vårdgaranti – hade försäkringskassorna och vården haft mycket lättare att hålla tillbaka långtidssjukskrivningarna och ge fler personer rehabilitering. Besparingar inom Finsam uppnåddes genom att ta bort flaskhalsar, påskynda behandling och se till att människor inte fick vänta på vård i onödan. Finsam gav således snabbare vård och snabbare återgång i arbete.

Även Socsamförsöken har gett många bra resultat. Till exempel har det i Finspång gjorts så stora besparingar genom minskad sjukskrivning att det omsatt till hela landet skulle motsvara mångmiljardbelopp.

Vi anser att den lag som riksdagen skall stifta om finansiell samordning skall fylla kravet att bl.a. allt som var tillåtet enligt 1990-talets Finsam- och Socsamlagstiftning på nytt skall bli tillåtet, och nu i hela landet. Samtliga de begränsningar som regeringen satt in för att hindra verksamheten skall utmönstras. Vi anser således att en tillåtande och inte en hindrande lag behövs. Finansiell samordning skall kunna omfatta två, tre eller fyra parter, efter lokal överenskommelse. Försäkringskassan skall dock alltid delta med hänsyn till syftet att minska statens utgifter för sjukförsäkringen. Samordningsförbund eller någon viss kostnadsfördelning mellan parterna skall inte vara villkor för verksamheten. Försäkringskassan skall inte svara för länsarbetsnämndens kostnadsandel. Flera olika slags samverkan med olika målgrupper och inriktning skall kunna förekomma. Finansiell samordning skall förutom rehabilitering även kunna omfatta andra åtgärder som kan minska statens kostnader. Någon viss modell skall således inte föreskrivas från de centrala myndigheternas sida, utan kärnpunkten skall vara att de som verkar på den lokala nivån skall ha vidsträckt möjligheter att ta egna initiativ, så länge det kan minska statens kostnader för främst, men inte enbart, sjukförsäkringen. En försäkringskassa bör utan särskild prövning få disponera upp till 10 % av de beräknade kostnaderna för sjukpenning och rehabiliteringsersättning. I avvaktan på detta skall statliga medel kunna användas för finansiell samordning i den omfattning regeringen medger det. Överenskommelse om resultatfördelning bör vara huvudregel. Berörda myndigheter i samverkan med kommun- och landstingsförbund bör därför ges i uppdrag att utarbeta nya jämförelsenormer för ekonomisk resultatfördelning mellan parterna. Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen och andra berörda myndigheter bör få i uppdrag att göra uppföljningar och utvärderingar och att lämna årliga rapporter om resultaten om den finansiella samordningen.

Med det anförda anser vi att riksdagen skall anta lagförslagen i motion Sf4 med den ändringen att ikraftträdandet bör ske den 1 januari 2004 (se bilaga 4 i betänkandet) samt avslå regeringens lagförslag.

Vidare bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet ovan anført om försäkringskassornas beslutanderätt och de ekonomiska ra-

marna för finansiell samordning, utvärdering och jämförelsenormer. Vidare bör regeringen återkomma med förslag om villkoren för användande av medel under berörda anslag.

2. Lagförslagen (punkt 1)

av Per Westerberg, Anita Sidén och Anna Lilliehöök (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår proposition 2002/03:132 och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:Sf3 och 2003/04:Sf405 yrkandena 1–5 och 7 och avslår motionerna 2003/04:Sf2, 2003/04:Sf4 och 2003/04:Sf397 yrkande 30.

Ställningstagande

Vi anser att samordningsförbund med fyra parter riskerar att bli en tungrodd byråkrati med nya gränsdragningsproblem. Det blir oklart av vem och hur ansvar skall kunna utkrävas när åtgärder inte blir vidtagna eller finansieringen brister. De samverkansprojekt som visat sig leda till konkreta resultat har ofta omfattat två parter, i första hand landsting och försäkringskassa samt socialtjänst och länsarbetsnämnd. Regeringens förslag riktar sig även till en snäv målgrupp som omfattar människor som står mycket långt från arbetsmarknaden. Samverkan kommer därmed att koncentreras på de fall för vilka det blir svårast att uppnå resultat, i stället för på de fall för vilka det går att uppnå snara och konkreta resultat. Vidare anser vi att budgetmedel bör prioriteras politiskt och avsättas i konkreta anslag. Vi finner det även orimligt att försäkringskassan skall stå för länsarbetsnämndens kostnader i samordningen. För målgruppen särskilt utsatta är det inte i första hand sjukpenning som betalas ut utan socialbidrag och arbetslöshetsersättning. Dessutom är ofta arbetsmarknadsmyndigheternas insatser avgörande för rehabilitering av dem som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Mer samverkan behövs dock för att individen skall få en bra rehabilitering utan långa väntetider. Samordning mellan sjukvård och försäkringskassa måste komma först. Målet bör vara att den sjukskrivne skall träffa ett rehabiliteringsteam inom 28 dagars sjukskrivning. När det egna landstinget inte klarar av att ge vård i tid skall denna kunna köpas från annat håll. De lokala parterna skall kunna avgöra målgrupper, verksamhetsområde och åldersgrupper för samverkansprojekt utifrån lokala behov och förutsättningar. Statliga myndigheter skall ges i uppdrag att samverka, vilket i många fall saknas i dagsläget. Det kan därvid finnas legala hinder att samverka som regeringen bör utreda. Erfarenheter visar att särskilt arbetsmarknadsmyndigheternas uppdrag har varit svåra att förena med samverkan, detta trots att arbetsmarknadsinsatser ofta är avgörande för att individen skall kunna komma tillbaka till arbetslivet. Regeringen måste skapa förutsättningar för myndigheterna att

samverka. För hållbar samverkan behöver det även finnas möjligheter att lokalt lägga ihop medel avsatta för samverkan i associationsformer som skall kunna utformas olika efter olika situationer och lokala behov. Erfarenheter från tidigare projekt bör tas till vara. Vi anser även att Frisamlagstiftningen och andra lagar om samverkan behöver kompletteras. Till exempel bör regleringen av Frisam kompletteras med regler för hur resurser skall kunna knytas ihop vid samarbetsprojekt.

Vi anser att en nationell hälsoförsäkring med vårdgaranti skall införas. En nationell hälsoförsäkring bör omfatta såväl ersättning för sjukvård och läkemedel som den del av sjukpenningen och sjukersättningen som avser rehabilitering. Sjukvård, rehabilitering och sjukskrivning kommer då att komplettera och samordnas med varandra. Geografiska gränser och gränser mellan olika huvudmän behöver då inte längre vara något avgörande problem inom dessa verksamheter.

Med det anförda anser vi att riksdagen skall avslå regeringens lagförslag och bifalla motion Sf3.

Vidare bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om vikten av samverkan för att individens behov av rehabilitering skall tillgodoses, snar rehabilitering av sjukskrivna, medel, uppdrag och befogenheter för samverkan mellan berörda myndigheter, utredning av legala hinder för samverkan mellan myndigheter, komplettering av Frisamlagstiftningen m.m. samt om översyn av den associationsrättsliga lagstiftningen.

3. Lagförslagen (punkt 1)

av Sven Brus (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting, med den ändringen att 12 § skall få den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
4. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
6. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
7. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3.

Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:Sf2 och 2003/04:Sf397 yrkande 30 och bifaller delvis proposition 2002/03:132 samt avslår motionerna 2003/04:Sf3, 2003/04:Sf4 och 2003/04:Sf405 yrkandena 1–5 och 7.

Ställningstagande

Den finansiella samordningen som regeringen föreslår omgärdas av ett regelverk som inte medger ett optimalt utnyttjande av resurserna. Möjligheterna till finansiell samordning begränsas och förhindrar värdefulla lokala initiativ i samordningen.

En politik för att förbättra själva rehabiliteringen på individnivå saknas. Ett stort antal studier pekar på att aktiva sammansatta rehabiliteringsinsatser och ett snabbt agerande vid sjukskrivningar ger positiva effekter för individen jämfört med passivitet. En rehabiliteringsförsäkring, med en offentlig huvudaktör, och som sätter individen i centrum och bidrar till aktiva och tidiga insatser, måste införas för att finansiell samordning skall kunna fylla en reell funktion.

Det aktuella förslagets utformning försvårar de flesta former av finansiell samordning som tidigare visat sig framgångsrika. Det hade varit bättre om regeringen utformat ett förslag som betonat en möjlighetslagstiftning som utgår från lokala behov som grundprincip. Det skall inte finnas ett krav på att fyra parter måste delta i samordningen. Kravet omöjliggör t.ex. det gemensamma arbete som hälso- och sjukvården och försäkringskassorna utförde under Finsamförsöken samt även flera av de verksamhetsformer som utvecklats med stöd av Socsamslagstiftningen. De erfarenheter som vunnits utifrån Finsam och Socsam har bl.a. visat att flexibla regler möjliggjort lokala variationer i samordningen som varit till övervägande del positiva. Samordningen är således ibland mer effektiv då färre parter deltar. Någon åldersmässig avgränsning skall inte finnas. Det bör vidare vara möjligt för försäkringskassan att disponera upp till 10 % av budgeterade kostnader för sjukpenning. Risken är annars överhängande att handlingsutrymmet upplevs så begränsat att någon samordning inte påbörjas. Det bör inte heller vara tvingande för parterna att delta med i förväg fastställda andelar, utan det bör finnas möjlighet att lokalt bestämma andra ekonomiska fördelningar.

4. Försöksverksamhet (punkt 2)

av Bo Könberg och Linnéa Darell (båda fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:Sf358 yrkande 3.

Ställningstagande

Ju mer kunskap som vunnits om mekanismerna bakom den snabba ökningen av sjukskrivningarna, desto mer har det stått klart att samspelet mellan sjukvård och försäkringskassa till stor del har upphört att fungera. Att sparar arbete och utgifter i sjukvården i själva verket kan vålla betydande merkostnader på andra håll, inte minst inom sjukförsäkringen, är ett ofta diskuterat

problem. Med den stora hotande ökningen av utslagning genom sjukpensionering blir denna förvridna incitamentsstruktur farligare än förut. Det behövs ett ekonomisk incitament för sjukvården att arbeta effektivt med att hålla sjukskrivningarna nere och förebygga ohälsa.

Försöksverksamhet bör ske 2005–2007 i några landstingsområden med olika storlek, befolkningssammansättning, åldersstruktur och arbetsmarknad. I dessa bör statsbidragen till sjukvården ökas med ett belopp motsvarande 20 % av statens sjukpenningkostnad i respektive landstingsområde. Samtidigt skall de deltagande landstingen överta ett delansvar för sjukpenningkostnaderna med 20 % av dessa. Regeringen bör snarast återkomma med den för försöken erforderliga lagstiftningen. Denna bör vara så utformad att förbättringar av sjukskrivningsläget skall ge vinst för landstingen.

5. Rehabilitering av personer med en svår social situation (punkt 3)

av Birgitta Carlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:So637 yrkande 8.

Ställningstagande

Även om vi inom Centerpartiet tillsammans med Folkpartiet motsätter oss det alltför snäva utrymme för finansiell samordning som regeringens lagförslag om finansiell samordning innebär, är det uppenbart att förslaget är ett välkommet steg framåt för samordning och kraftsamling kring rehabilitering av personer med en svår social situation. De ökade resurserna bör riktas till socialt arbete och förstärkt psykiatriskt arbete. Kommuner och landsting bör även uppmärksammas på det önskvärda i att dessa möjligheter tas tillvara.

6. Ansvarsfördelning mellan myndigheter (punkt 4)

av Sven Brus (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:So642 yrkande 6.

Ställningstagande

Alla skall ha rätt till medicinsk, social och arbetslivsinriktad rehabilitering. En verkningsfull rehabilitering kräver en sammanhållen rehabiliteringsprocess med respekt för den enskildes behov. Den oklara ansvarsfördelningen mellan inblandade myndigheter som nu råder är ett hinder för funktionshindrades

rehabilitering. Försäkringskassans ansvar sträcker sig fram till dess den försäkrade är arbetsförmögen enligt medicinska kriterier. Arbetsmarknadsmyndigheten kräver å sin sida att individen även skall vara anställbar. Dessa olika kriterier leder många gånger till att den enskilde slussas mellan myndigheter utan mening eller mål. Individen går därmed miste om en sammanhållen rehabiliteringsprocess. För att få verkningsfulla rehabiliteringar krävs att åtgärder vidtas för att undanröja hindren.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Övriga samverkansfrågor (punkt 5)

av Bo Könberg och Linnéa Darell (båda fp).

Nästan en miljon svenskar lider av någon reumatisk sjukdom, detta om man räknar in också sjukdomar som fibromyalgi. Detta är sjukdomar som är livslånga och som i många fall innebär mycket smärta och ofta slutar med långtidssjukskrivning eller pensionering i förtid. Samtidigt är bilden långt ifrån ensidigt mörk. Forskning och behandlingsformer går framåt. Som en reumatikerläkare har beskrivit det har vi lämnat den gamla onda tiden då patienterna ofta hamnade i rullstol och gått in i en ny mycket godare tid där kombinationen av nya mediciner, sjukgymnastik och tidig diagnos gör att reumatiker i dag kan leva ett aktivt liv med fungerande arbetsliv och fritid. Nyckeln till den positiva utvecklingen är dock en väl fungerande reumatikervård.

Kostnaderna för reumatiska sjukdomar var 2001 31,3 miljarder kronor. Av dessa var 86 % indirekta kostnader. Bara försäkringskassans utgifter uppgick till 12,5 miljarder kronor, vilket är 16 % av kostnaderna för samtliga diagnoser. Detta skall jämföras med vårdens kostnader på 5,1 miljarder kronor. En insats på vårdsidan som får till följd att människor helt eller delvis kan återgå till arbete eller undvika sjukskrivning är från samhällets synpunkt mycket lönsam.

Vi anser att de reumatiska sjukdomarna skulle lämpa sig speciellt väl för s.k. finansiell samverkan (Finsam). Finsam handlar om att olika huvudmän ska få använda en del av försäkringskassans pengar till aktiva insatser, främst inom hälso- och sjukvården, för att förkorta sjukskrivningstiderna. Fem lands- ting hade Finsamförsök mellan åren 1993 och 1997. I Riksförsäkringsverkets och Socialstyrelsens utvärdering konstateras att försöken lett till en besparing på 154 miljoner kronor. Bara det sista året av försöksperioden gjordes en besparing på 9 % av de totala kostnaderna för sjukpenning och rehabiliteringsersättning. Utvärderingen visade att ohälsotalet och sjukskrivningsdagarna minskade i försöksområdena i jämförelse med övriga landet. Försöksverksamheten stoppades dock av regeringen, och mångmiljardbelopp har sedan dess gått förlorade. Den proposition om finansiell samordning som nu ligger är urvattnad eftersom alla fyra parter måste delta i samverkan för att denna över huvud taget skall komma till stånd och kostnadsfördelningen mellan parterna styrs i minsta detalj. Folkpartiet liberalerna har mycket längre gående förslag, vilket våra motioner visar.

2. Övriga samverkansfrågor (punkt 5)

av Birgitta Carlsson (c).

Sjukskrivningarna ökar oroväckande i hela landet. I Norrland är siffrorna oerhört alarmerande. Det är nödvändigt att samordna och utveckla en nära vård med hälsofrämjande villkor och sunda system. Centerpartiets och Folkpartiets gemensamma lagförslag om finansiell samordning innebär att hälso- och sjukvård, socialtjänst, socialförsäkring och arbetsmarknadsmyndigheter kan samordna sina resurser på ett sätt som medför att de kan användas aktivt och effektivt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2002/03:132 Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet har regeringen (Socialdepartementet) föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
4. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
6. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
7. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.

Lagförslagen återfinns som bilaga 2 till betänkandet.

Följdmotioner

2003/04:Sf2 av Sven Brus m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala behov och förutsättningar vid den finansiella samordningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör vara möjligt att disponera upp till 10 % av budgeterade kostnader för sjukpenning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att parterna inte bör vara tvingade att ekonomiskt delta enligt de fastställda andelar som anges i propositionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordningen skall kunna ske med färre parter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personer äldre än 64 år skall kunna bli föremål för samordnad rehabilitering.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att införa en rehabiliteringsförsäkring.

2003/04:Sf3 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

Riksdagen avslår proposition 2002/03:132.

2003/04:Sf4 av Bo Könberg m.fl. (fp, c):

1. Riksdagen beslutar om lagen om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd enligt bilaga 1.
2. Riksdagen beslutar om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring enligt bilaga 2.
3. Riksdagen beslutar om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) enligt bilaga 3.
4. Riksdagen beslutar om ändring i förvaltningslagen (1986:223) enligt bilaga 4.
5. Riksdagen beslutar om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) enligt bilaga 5.
6. Riksdagen beslutar om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) enligt bilaga 6.
7. Riksdagen beslutar om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter enligt bilaga 7.
8. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om villkoren för användande av medel under berörda anslag på statsbudgeten i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag rörande reglerna för sjukförsäkring och arbetsmarknadspolitisk verksamhet såvitt avser försäkringskassornas beslutanderätt och de ekonomiska ramar för finansiell samordning i enlighet med vad som anförs i motionen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utvärdering.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen sin mening vad som i motionen anförs om utvecklingsarbete vad gäller jämförelsenormer.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

2003/04:Sf248 av Marie Wahlgren m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning mellan sjukvårdskostnader och sjukförsäkring vad gäller de reumatiska sjukdomarna.

2003/04:Sf358 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om försöksverksamhet med ökade statsbidrag till sjukvård, förenade med betalningsansvar för landstingen för en andel av sjukförsäkringens kostnader, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04:Sf397 av Sven Brus m.fl. (kd):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansiell samverkan.

2003/04:Sf405 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av samverkan för att individens behov av rehabilitering skall tillgodoses.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsning på snar rehabilitering av sjukskrivna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om medel, uppdrag och befogenheter för samverkan mellan berörda myndigheter.
4. Riksdagen begär att regeringen utreder legala hinder för samverkan mellan myndigheter, i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om komplettering av Frisam-lagstiftningen och andra lagar för att stödja samverkan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av översyn av den associationsrättsliga lagstiftningen.

2003/04:So637 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökad finansiell samordning i arbetet med rehabilitering av personer med en svår social situation.

2003/04:So642 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ansvarsfördelningen mellan myndigheter vid rehabilitering.

2003/04:N336 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de gemensamma resurserna används aktivt och effektivt.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

- 2.1 Förslag till lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Finansiell samordning enligt denna lag får inom ett samordningsområde bedrivas mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting för att uppnå en effektiv resursanvändning. Ett samordningsområde kan omfatta en eller flera kommuner eller delar av kommuner.

2 § Insatserna inom den finansiella samordningen skall avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och skall syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete.

Samverkande parter

3 § En allmän försäkringskassa, en länsarbetsnämnd och ett landsting samt en eller flera kommuner får delta som samverkande parter i verksamhet med finansiell samordning. Finansiell samordning får bedrivas endast om en försäkringskassa, en länsarbetsnämnd, ett landsting och minst en kommun deltar. Finansiell samordning får dock bedrivas utan ett landsting, om det i samordningen deltar en kommun som inte ingår i ett landstingsområde.

Samordningsförbund

4 § Verksamheten med finansiell samordning bedrivs av ett för detta ändamål särskilt bildat samordningsförbund i vilket de samverkande parterna är medlemmar.

Medel för finansiell samordning

5 § Den allmänna försäkringskassan skall bidra med hälften av medlen till den finansiella samordningen, landstinget med en fjärdedel samt den eller de kommuner som deltar med en fjärdedel. Om en kommun, som inte ingår i ett landstingsområde, deltar i finansiell samordning, skall den kommunen bidra med hälften av medlen.

Om flera kommuner deltar i finansiell samordning inom ett samordningsområde, skall dessa tillsammans anses utgöra en part. Den andel

som dessa kommuner sammanlagt skall bidra med fördelas mellan dem på det sätt som de kommer överens om.

6 § En samverkande part får som medlem i ett samordningsförbund överföra medel för finansiell samordning till förbundet.

Den allmänna försäkringskassan får, i den omfattning som regeringen beslutar, använda medel som är avsedda för att täcka kostnader för sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Ett samordningsförbunds uppgifter

7 § Ett samordningsförbund har till uppgift att

1. besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen,
2. stödja samverkan mellan samverkansparterna,
3. finansiera sådana insatser som avses i 2 § och som ligger inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde,
4. besluta på vilket sätt de medel som står till förfogande för finansiell samordning skall användas,
5. svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna, och
6. upprätta budget och årsredovisning för den finansiella samordningen.

Ett samordningsförbund får inte besluta i frågor om förmåner eller rättigheter för enskilda eller vidta åtgärder i övrigt som innefattar myndighetsutövning eller som avser tillhandahållande av tjänster avsedda för enskilda.

Bildande av ett samordningsförbund

8 § För ett samordningsförbund skall det finnas en förbundsordning, som skall fastställas av förbundets medlemmar.

Förbundet är bildat när förbundsordningen har fastställts av förbundsmedlemmarna eller vid den senare tidpunkt som anges i förbundsordningen.

Förbundsordning

9 § Förbundsordningen skall ange

1. samordningsförbundets namn och den ort där förbundet skall ha sitt säte, förbundets medlemmar och ändamål,
2. förbundets organisation,
3. antalet ledamöter och ersättare i styrelsen och hur förbundsmedlemmarna skall vara representerade samt mandattiden om den skall vara kortare än fyra år,
4. de uppgifter förbundet skall få fullgöra enligt 7 § och den beslutanderätt förbundet enligt samma bestämmelse skall ha,
5. om en förbundsmedlem skall ha rätt att väcka ärenden i styrelsen,
6. om det för beslut skall krävas kvalificerad majoritet i styrelsen och för vilka ärenden detta skall gälla,
7. var förbundets kungörelser och andra tillkännagivanden skall anslås,

8. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna, allt i förhållande till de andelar som medlemmarna skall bidra med enligt 5 §,

9. eventuella begränsningar av förbundets rätt enligt 21 § till skuldsättning genom sedvanliga krediter,

10. förbundsmedlemmarnas styrning av och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet,

11. föreskrifter om förbundets budgetprocess,

12. mandattiden för revisorer och ersättare som utses enligt 25 §,

13. förfarandet vid en förbundsmedlems utträde ur förbundet,

14. förutsättningarna för och förfarandet vid förbundets likvidation och upplösning samt grunderna för skifte av förbundets behållna tillgångar när förbundet upplöses,

15. ordningen för att lösa tvister mellan förbundet och dess medlemmar,

16. ordningen för att bestämma ekonomiska förmåner till ledamöterna och ersättarna i styrelsen samt till revisorerna och revisorsersättarna, och

17. vad förbundsmedlemmarna i övrigt anser nödvändigt för att ordna de ekonomiska förhållandena mellan förbundet och dess medlemmar samt förbundets förhållanden i fråga om ekonomi och förvaltning.

Ett samordningsförbunds ledning m. m.

10 § Varje förbundsmedlem skall vara representerad i styrelsen med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare skall vara lika många som antalet ledamöter.

Styrelsen utövar beslutanderätten, förvaltningen och verkställigheten i samordningsförbundet.

Styrelsen får besluta att en ledamot eller ersättare i styrelsen eller en tjänsteman hos förbundet skall få besluta på förbundets vägnar i en viss grupp av ärenden. Detta gäller dock inte

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,

2. yttranden med anledning av att beslut av förbundet i dess helhet har överklagats, och

3. ärenden som anges i särskilda föreskrifter.

Beslut som har fattats på förbundets vägnar enligt tredje stycket skall anmälas till styrelsen, som bestämmer i vilken ordning anmälan skall ske.

11 § Ledamöter och ersättare i styrelsen har rätt att av förbundet erhålla arvode för det arbete som är förenat med uppdraget samt ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget.

12 § Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommun- och landstingsfullmäktige, allmän försäkringskassas styrelse och av länsarbetsnämndens chef. När ledamöter eller ersättare skall utses för kommun och landsting skall det, under de förutsättningar som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt, ske genom proportionellt val.

Till ledamot eller ersättare i styrelsen får en medlem utse endast den som är

1. ledamot eller ersättare i kommun- eller landstingsfullmäktige,
2. ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse, eller
3. ledamot i länsarbetsnämndens styrelse eller anställd vid länsarbetsnämnden.

När det utses ersättare i styrelsen skall det bestämmas i vilken ordning de skall kallas till tjänstgöring.

13 § Styrelsen väljs för fyra år, om inte kortare mandattid anges i förbundsordningen.

Mandattiden räknas från och med den 1 april året efter det då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, om inte annat anges i förbundsordningen.

14 § Om det under ett år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet utses ledamöter och ersättare enligt 12 § första stycket skall detta i fråga om kommun och landsting göras av de nyvalda fullmäktige. Försäkringskassans val av ledamöter och ersättare skall förrättas av försäkringskassans nyutnämnda styrelse året efter ett valår.

När ledamöter och ersättare utses enligt första stycket skall 4 kap. 7 § kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt.

15 § Om en ledamot i styrelsen avgår under mandattiden och en ersättare har utsetts, inträder ersättaren i ledamotens ställe för återstoden av mandattiden. Ersättarna inträder i den ordning och för de ledamöter som har bestämts vid valet. En ersättare får dock endast inträda i stället för en ledamot som valts av samma förbundsmedlem som ersättaren själv.

Om en ledamot avgår och det saknas ersättare för denne, skall den medlem som utsett ledamoten utse en ny ledamot. Om en ersättare avgår eller inträder i stället för en ledamot som har avgått, skall en ny ersättare utses. Den nye ledamoten eller ersättaren skall utses för den återstående delen av företrädarens mandattid.

16 § Bestämmelserna i 4 kap. 8–10 §§ samt 11 § första stycket kommunallagen (1991:900) om upphörande av uppdrag och rätt till ledighet skall tillämpas på motsvarande sätt för ledamöter och ersättare i styrelsen. Det förhållandet att en ledamots eller ersättares mandattid i kommun- eller landstingsfullmäktige eller i försäkringskassan eller länsarbetsnämndens styrelse har löpt ut medför inte att uppdraget som ledamot eller ersättare i samordningsförbundets styrelse upphör.

Länsarbetsnämnden får återkalla uppdraget för en ledamot eller ersättare som nämnden har utsett, om hans eller hennes anställning vid nämnden har upphört.

17 § Styrelsen utser bland sina ledamöter en ordförande och en eller två vice ordförande för den tid som styrelsen bestämmer.

18 § Styrelsen skall hålla förbundsmedlemmarna underrättade om den allmänna planläggningen av förbundets verksamhet samt om frågor av större ekonomisk eller organisatorisk betydelse.

Styrelsen har rätt att från förbundsmedlemmarna få de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter.

19 § Beträffande styrelsens verksamhet skall 4 kap. 17, 19, 20 och 22 §§ samt 6 kap. 10, 11, 18, 20 och 23–31 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt. Vad som där föreskrivs om förtroendevald skall gälla ledamot och ersättare i styrelsen och vad som föreskrivs om fullmäktige eller nämnd skall gälla styrelsen. Justering av styrelsens protokoll skall tillkännages på anslagstavlan hos varje kommun och landsting som är medlem i samordningsförbundet. Vidare skall i fråga om sammanträde för fastställande av budget bestämmelserna i 8 kap. 22 § kommunallagen gälla.

20 § Ansvaret för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) skall åvila kommunstyrelsen i en kommun som är medlem av förbundet. Kommunstyrelsen skall därvid samråda med Riksarkivet. Om mer än en kommun ingår i förbundet, skall de berörda kommunerna komma överens om vilken av dem som skall svara för tillsynen.

Kommunfullmäktige i den ansvariga kommunen får, efter samråd med Riksarkivet, meddela föreskrifter om förbundets arkivvård. Vad som föreskrivs i 12 och 15 §§ arkivlagen om regeringen, den myndighet regeringen bestämmer och landstingsfullmäktige skall i stället avse kommunfullmäktige.

Ekonomisk förvaltning m. m.

21 § Bestämmelserna i 8 kap. 1–3 a §§, 4 § första och tredje styckena, 5, 10, 12 och 13 §§ kommunallagen (1991:900) skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ekonomisk förvaltning i ett samordningsförbund. Vad som där föreskrivs om kommun eller landsting skall gälla för ett samordningsförbund och vad som föreskrivs för fullmäktige och styrelse skall gälla för förbundsstyrelsen.

Ett samordningsförbund får inte ingå borgen. Förbundet får inte heller sätta sig i skuld i annat fall än när det gäller sedvanliga krediter för verksamheten.

22 § Om ett samordningsförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, skall en medlem skjuta till så stor del av bristen som svarar mot den andel som medlemmen skall bidra med enligt 5 §.

23 § Styrelsen skall fastställa samordningsförbundets budget senast den 30 november varje år. Styrelsen skall dessförinnan samråda med förbundsmedlemmarna om budgeten. För ett nybildat samordningsförbund fastställs budgeten av medlemmarna vid bildandet av förbundet.

24 § Styrelsen skall svara för samordningsförbundets räkenskaper och årligen inom tre månader från räkenskapsårets slut upprätta årsbokslut och årsredovisning. Lagen (1997:614) om kommunal redovisning skall gälla i tillämpliga delar.

25 § Ett samordningsförbunds räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning skall granskas av en revisor för varje förbundsmedlems räkning. För den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden skall en gemensam revisor utses. För revisorerna skall det finnas personliga ersättare. Revisorer och deras ersättare skall såvitt avser kommun och landsting utses av kommun- och landstingsfullmäktige. När kommun- och landstingsfullmäktige utser revisorer och ersättare skall 12 § första och andra styckena och 14 § denna lag samt 4 kap. 5 och 6 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt. Riksrevisionen skall utse den revisor som för den allmänna försäkringskassans och länsarbetsnämndens räkning skall granska samordningsförbundets räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning. Skäligt arvode till den revisor och den ersättare som utses av Riksrevisionen betalas av försäkringskassan.

För granskning av ett nybildat förbund skall revisor och revisorsersättare utses senast när förbundet bildas och avse tiden från tidpunkten för utseendet till dess nästa mandattid för revisorer och revisorsersättare börjar.

26 § Bestämmelserna i 9 kap. 4–17 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt vid revision enligt denna lag. Bestämmelserna i 9 kap. 18 § kommunallagen tillämpas på motsvarande sätt vid revision enligt denna lag som utförs av revisorer utsedda av kommun- och landstingsfullmäktige.

Justering av revisorernas protokoll tillkännages på anslagstavlan hos varje kommun och landsting som är medlem i samordningsförbundet.

Revisionsberättelse skall lämnas till styrelsen och förbundsmedlemmarna samt till Riksförsäkringsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen. Förbundsmedlemmarna skall var för sig pröva frågan om styrelsen skall beviljas ansvarsfrihet och om skadeståndstalan skall väckas.

Utträde ur ett samordningsförbund

27 § En förbundsmedlem har rätt att efter uppsägning utträda ur ett samordningsförbund.

Uppsägningstiden skall vid utträde vara tre år, om inte kortare tid anges i förbundsordningen.

Överklagande av ett samordningsförbunds beslut

28 § Ett samordningsförbunds beslut får, med motsvarande tillämpning av bestämmelserna om laglighetsprövning i 10 kap. kommunallagen (1991:900) överklagas av den som är medlem i en kommun eller i ett landsting, som ingår i förbundet.

Beslut varigenom allmän förvaltningsdomstol har upphävt ett samordningsförbunds beslut eller förbjudit att det verkställs får överklagas endast av förbundet och av den som är medlem i en kommun eller ett lands-ting som är förbundsmedlem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap. 2 §²

Den allmänna försäkringskassan skall

1. utreda och besluta i ärenden som enligt denna lag eller annan författning skall skötas av försäkringskassan,
2. svara för att socialförsäkrings- och bidragssystemen tillämpas likformigt och rättvist,
3. vidta åtgärder för att förebygga och minska ohälsa i syfte att minska de långa sjukperioderna samt aktivt arbeta med rehabilitering enligt vad som närmare anges i 22 kap.,
4. lämna hjälp vid handhavandet av annan verksamhet enligt vad regeringen bestämmer, samt
5. lämna hjälp åt en myndighet som har hand om arbetslöshetsförsäkringen eller åt ett sådant lokalt organ som avses i 1 kap. 2 §.

Försäkringskassan får träffa överenskommelse med kommun, landsting och länsarbetsnämnd om att samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. De medel som försäkringskassan bidrar med i sådan samverkan får utgöra statens samlade andel i denna verksamhet.

Försäkringskassan får träffa överenskommelse med kommun, landsting och länsarbetsnämnd om att samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. *Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting får försäkringskassan delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. De medel som försäkringskassan bidrar med i sådan samverkan eller samordning får utgöra statens samlade andel i dessa verksamheter.*

Försäkringskassan får inte utöva någon annan verksamhet än som avses i första och andra styckena. Den eller de försäkringskassor som regeringen bestämmer får dock

- a) genomföra försäkringsmedicinska utredningar och utredningar om arbetslivsinriktad rehabilitering för alla försäkringskassor samt bedriva därmed sammanhängande forskning,

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2002:1137.

b) tillsammans med sjukvårdshuvudman bedriva projekt som gäller viss medicinsk verksamhet och därmed sammanhängande forskning i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får också föreskriva att det hos en eller flera försäkringskassor skall finnas gemensamma enheter för alla försäkringskassor för vissa ärenden eller frågor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2.3 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Härigenom föreskrivs att 3 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Varje landsting skall erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Detsamma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt skall landstinget verka för en god hälsa hos hela befolkningen. Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting, i den mån inte annat följer av 17 §. Vad här sagts utgör inte hinder för annan att bedriva hälso- och sjukvård.

Landstingets ansvar omfattar dock inte sådan hälso- och sjukvård som en kommun inom landstinget har ansvar för enligt 18 § första och tredje styckena.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för enligt denna lag. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Landstinget skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Landstinget skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. *Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting får landstinget delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.*

¹ Senaste lydelse 2002:1028

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har Riksrevisionen rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2.4 Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223)

Härigenom föreskrivs att 31 § förvaltningslagen (1986:223)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 10 kap. kommunalagen (1991:900).

Föreslagen lydelse

31 §

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 10 kap. kommunalagen (1991:900). *Bestämmelserna gäller inte heller ärenden hos samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:000) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Lagen omtryckt 2003:246.

2.5 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

2 §

Helt undantagna från skattskyldighet är

1. staten,
2. landsting, kommuner och kommunalförbund, *och*
3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Helt undantagna från skattskyldighet är

1. staten,
2. landsting, kommuner och kommunalförbund,
3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., *och*
4. *samordningsförbund enligt 4 § lagen (2003:000) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting.*

I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt för pensionsstiftelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas första gången vid 2005 års taxering.

2.6 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 6 §¹

Kommunen får även träffa överenskommelse med landstinget, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan.

Kommunen får även träffa överenskommelse med landstinget, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. *Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting får kommunen delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.*

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har Riksrevisionen rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 2002:1039.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Sjukförsäkringsavgifter skall också finansiera

1. Centrala studiestödsnämndens kostnader med anledning av att studielån som avser en sjukperiod inte behöver återbetalas enligt studiestödslagen (1999:1395) eller bestämmelser som har meddelats med stöd av den lagen,

2. kostnader enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård,

3. den allmänna försäkringens kostnader enligt lagen (1991:1047) om sjuklön,

4. vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader, och

4. vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader och kostnader för att delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet enligt lagen (2003:000) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting, samt

5. sådana statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift som betalas för förmåner enligt 1 och 2 ovan samt 3 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Av utskottet föreslagen ändring i regeringens förslag till lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

12 §

Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommun- och landstingsfullmäktige, allmän försäkringskassas styrelse och av länsarbetsnämndens chef. När ledamöter eller ersättare skall utses för kommun och landsting skall det, under de förutsättningar som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt, ske genom proportionellt val.

Till ledamot eller ersättare i styrelsen får en medlem utse endast den som är

1. ledamot eller ersättare i kommun- eller landstingsfullmäktige,	2. ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse, eller
2. ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse, eller	2. ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse eller i en socialförsäkringsnämnd hos försäkringskassan, eller
3. ledamot i länsarbetsnämndens styrelse eller anställd vid länsarbetsnämnden.	

Minst en av de ledamöter som försäkringskassans styrelse utser skall vara ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse. Endast sådan ledamot eller ersättare i en socialförsäkringsnämnd som har utsetts på förslag av de politiska partierna enligt 18 kap. 33 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring får utses till ledamot eller ersättare i förbundsstyrelsen.

När det utses ersättare i styrelsen skall det bestämmas i vilken ordning de skall kallas till tjänstgöring.

BILAGA 4

Reservanternas lagförslag

*Regeringens förslag**Reservanternas förslag*

Lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting

Lag om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd

Allmänna bestämmelser

1 § Finansiell samordning enligt denna lag får inom ett samordningsområde bedrivas mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting för att uppnå en effektiv resursanvändning. Ett samordningsområde kan omfatta en eller flera kommuner eller delar av kommuner.

2 § Insatserna inom den finansiella samordningen skall avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och skall syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete.

1 § Finansiell samordning enligt denna lag får bedrivas mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting. Den finansiella samordningen kan ske inom en eller flera kommuner eller delar av kommuner.

2 § Insatserna inom den finansiella samordningen skall avse lokal verksamhet i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser.

Samverkande parter

3 § En allmän försäkringskassa, en länsarbetsnämnd och ett landsting samt en eller flera kommuner får delta som samverkande parter i verksamhet med finansiell samordning. Finansiell samordning får bedrivas endast om en försäkringskassa, en länsarbetsnämnd, ett landsting och minst en kommun deltar. Finansiell samordning får dock bedrivas utan ett landsting, om det i samordningen deltar en kommun som inte ingår i ett landstingsområde.

3 § Utöver en allmän försäkringskassa får en eller flera samverkande parter enligt 1 §, första stycket delta i finansiell samordning.

Samordningsförbund

4 § *Verksamheten* med finansiell samordning *bedrivs* av ett för detta ändamål särskilt bildat samordningsförbund i vilket de *samverkande parterna* är medlemmar.

4 § *Verksamhet* med finansiell samordning *får, om överenskommelse om detta träffas mellan två eller flera samverkande parter, bedrivs* av ett för detta ändamål särskilt bildat samordningsförbund i vilket de är medlemmar. *Om verksamhet bedrivs i sådant förbund gäller för detta vad som stadgas i 7–28 §§ och de samverkande parterna får då till förbundet överföra medel som avses i 5 och 6 §§.*

Medel för finansiell samordning

5 § *Den allmänna försäkringskassan skall bidra med hälften av medlen till den finansiella samordningen, landstinget med en fjärdedel samt den eller de kommuner som deltar med en fjärdedel. Om en kommun, som inte ingår i ett landstingsområde, deltar i finansiell samordning, skall den kommunen bidra med hälften av medlen.*

Om flera kommuner deltar i finansiell samordning inom ett samordningsområde, skall dessa tillsammans anses utgöra en part. Den andel som dessa kommuner sammanlagt skall bidra med fördelas mellan dem på det sätt som de kommer överens om.

6 § *En samverkande part får som medlem i ett samordningsförbund överföra medel för finansiell samordning till förbundet.*

Den allmänna försäkringskassan får, i den omfattning som regeringen beslutar, använda medel som är avsedda för att täcka kostnader för sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

5 § *De parter som deltar i finansiell samordning skall bidra med medel till verksamheten på det sätt som de kommer överens om.*

6 § *En kommun eller ett landsting får överföra medel till finansiell samordning. Om inte regeringen medger annat skall därvid de samverkande parterna ha träffat överenskommelse om fördelningen mellan dem av överskott som uppnås genom mer effektiv användning av ekonomiska resurser.*

Den allmänna försäkringskassan får, i den omfattning som regeringen beslutar, för finansiell samordning använda medel som är avsedda för att täcka kostnader för sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

En länsarbetsnämnd får, i den

omfattning som regeringen beslutar, för finansiell samordning använda medel som är avsedda för arbetsmarknadspolitiska insatser.

Ett samordningsförbunds uppgifter

7 § Ett samordningsförbund har till uppgift att

1. besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen,
2. stödja samverkan mellan samverkansparterna,
3. finansiera sådana insatser som avses i 2 § och som ligger inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde,
4. besluta på vilket sätt de medel som står till förfogande för finansiell samordning skall användas,
5. svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna, och
6. upprätta budget och årsredovisning för den finansiella samordningen.

Ett samordningsförbund får inte besluta i frågor om förmåner eller rättigheter för enskilda eller vidta åtgärder i övrigt som innefattar myndighetsutövning eller som avser tillhandahållande av tjänster avsedda för enskilda.

Bildande av ett samordningsförbund

8 § För ett samordningsförbund skall det finnas en förbundsordning, som skall fastställas av förbundets medlemmar.

Förbundet är bildat när förbundsordningen har fastställts av förbundsmedlemmarna eller vid den senare tidpunkt som anges i förbundsordningen.

Förbundsordning

9 § Förbundsordningen skall ange

1. samordningsförbundets namn och den ort där förbundet skall ha sitt säte, förbundets medlemmar och ändamål,
2. förbundets organisation,
3. antalet ledamöter och ersättare i styrelsen och hur förbundsmedlemmarna skall vara representerade samt mandattiden om den skall vara kortare än fyra år,
4. de uppgifter förbundet skall få fullgöra enligt 7 § och den beslutanderätt förbundet enligt samma bestämmelse skall ha,
5. om en förbundsmedlem skall ha rätt att väcka ärenden i styrelsen,
6. om det för beslut skall krävas kvalificerad majoritet i styrelsen och för vilka ärenden detta skall gälla,
7. var förbundets kungörelser och andra tillkännagivanden skall anslås,
8. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna, allt i förhållande till de andelar som medlemmarna skall bidra med enligt 5 §,
9. eventuella begränsningar av förbundets rätt enligt 21 § till skuldsättning genom sedvanliga krediter,
10. förbundsmedlemmarnas styrning av och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet,
11. föreskrifter om förbundets budgetprocess,
12. mandattiden för revisorer och ersättare som utses enligt 25 §,

13. förfarandet vid en förbundsmedlems utträde ur förbundet,
14. förutsättningarna för och förfarandet vid förbundets likvidation och upplösning samt grunderna för skifte av förbundets behållna tillgångar när förbundet upplöses,
15. ordningen för att lösa tvister mellan förbundet och dess medlemmar,
16. ordningen för att bestämma ekonomiska förmåner till ledamöterna och ersättarna i styrelsen samt till revisorerna och revisorsersättarna, och
17. vad förbundsmedlemmarna i övrigt anser nödvändigt för att ordna de ekonomiska förhållandena mellan förbundet och dess medlemmar samt förbundets förhållanden i fråga om ekonomi och förvaltning.

Ett samordningsförbunds ledning m.m.

10 § Varje förbundsmedlem skall vara representerad i styrelsen med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare skall vara lika många som antalet ledamöter.

Styrelsen utövar beslutanderätten, förvaltningen och verkställigheten i samordningsförbundet.

Styrelsen får besluta att en ledamot eller ersättare i styrelsen eller en tjänsteman hos förbundet skall få besluta på förbundets vägnar i en viss grupp av ärenden. Detta gäller dock inte

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. yttranden med anledning av att beslut av förbundet i dess helhet har överklagats, och
3. ärenden som anges i särskilda föreskrifter.

Beslut som har fattats på förbundets vägnar enligt tredje stycket skall anmälas till styrelsen, som bestämmer i vilken ordning anmälan skall ske.

11 § Ledamöter och ersättare i styrelsen har rätt att av förbundet erhålla arvode för det arbete som är förenat med uppdraget samt ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget.

12 § Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommun- och landstingsfullmäktige, allmän försäkringskassas styrelse och av länsarbetsnämndens chef. När ledamöter eller ersättare skall utses för kommun och landsting skall det, under de förutsättningar som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt, ske genom proportionellt val.

Till ledamot eller ersättare i styrelsen får en medlem utse endast den som är

1. ledamot eller ersättare i kommun- eller landstingsfullmäktige,
2. ledamot eller ersättare i försäkringskassans styrelse, eller
3. ledamot i länsarbetsnämndens styrelse eller anställd vid länsarbetsnämnden.

När det utses ersättare i styrelsen skall det bestämmas i vilken ordning de skall kallas till tjänstgöring.

13 § Styrelsen väljs för fyra år, om inte kortare mandattid anges i förbundsordningen.

Mandattiden räknas från och med den 1 april året efter det då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, om inte annat anges i förbundsordningen.

14 § Om det under ett år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet utses ledamöter och ersättare enligt 12 § första stycket skall detta i fråga om kommun och landsting göras av de nyvalda fullmäktige. Försäkringskassans val av ledamöter och ersättare skall förrättas av försäkringskassans nyutnämnda styrelse året efter ett valår.

När ledamöter och ersättare utses enligt första stycket skall 4 kap. 7 § kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt.

15 § Om en ledamot i styrelsen avgår under mandattiden och en ersättare har utsetts, inträder ersättaren i ledamotens ställe för återstoden av mandattiden. Ersättarna inträder i den ordning och för de ledamöter som har bestämts vid valet. En ersättare får dock endast inträda i stället för en ledamot som valts av samma förbundsmedlem som ersättaren själv.

Om en ledamot avgår och det saknas ersättare för denne, skall den medlem som utsett ledamoten utse en ny ledamot. Om en ersättare avgår eller inträder i stället för en ledamot som har avgått, skall en ny ersättare utses. Den nye ledamoten eller ersättaren skall utses för den återstående delen av företrädarens mandattid.

16 § Bestämmelserna i 4 kap. 8–10 §§ samt 11 § första stycket kommunallagen (1991:900) om upphörande av uppdrag och rätt till ledighet skall tillämpas på motsvarande sätt för ledamöter och ersättare i styrelsen. Det förhållandet att en ledamots eller ersättares mandattid i kommun- eller landstingsfullmäktige eller i försäkringskassan eller länsarbetsnämndens styrelse har löpt ut medför inte att uppdraget som ledamot eller ersättare i samordningsförbundets styrelse upphör.

Länsarbetsnämnden får återkalla uppdraget för en ledamot eller ersättare som nämnden har utsett, om hans eller hennes anställning vid nämnden har upphört.

17 § Styrelsen utser bland sina ledamöter en ordförande och en eller två vice ordförande för den tid som styrelsen bestämmer.

18 § Styrelsen skall hålla förbundsmedlemmarna underrättade om den allmänna planläggningen av förbundets verksamhet samt om frågor av större ekonomisk eller organisatorisk betydelse.

Styrelsen har rätt att från förbundsmedlemmarna få de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter.

19 § Beträffande styrelsens verksamhet skall 4 kap. 17, 19, 20 och 22 §§ samt 6 kap. 10, 11, 18, 20 och 23–31 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt. Vad som där föreskrivs om förtroendevald skall gälla ledamot och ersättare i styrelsen och vad som föreskrivs om fullmäktige eller nämnd skall gälla styrelsen. Justering av styrelsens protokoll skall tillkännas på anslagstavlan hos varje kommun och landsting som är medlem i samordningsförbundet. Vidare skall i fråga om sammanträde för fastställande av budget bestämmelserna i 8 kap. 22 § kommunallagen gälla.

20 § Ansvaret för tillsynen av att samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) skall åvila kommunstyrelsen i en kommun som är medlem av förbundet. Kommunstyrelsen skall därvid samråda med

Riksarkivet. Om mer än en kommun ingår i förbundet, skall de berörda kommunerna komma överens om vilken av dem som skall svara för tillsynen.

Kommunfullmäktige i den ansvariga kommunen får, efter samråd med Riksarkivet, meddela föreskrifter om förbundets arkivvård. Vad som föreskrivs i 12 och 15 §§ arkivlagen om regeringen, den myndighet regeringen bestämmer och landstingsfullmäktige skall i stället avse kommunfullmäktige.

Ekonomisk förvaltning m.m.

21 § Bestämmelserna i 8 kap. 1–3 a §§, 4 § första och tredje styckena, 5, 10, 12 och 13 §§ kommunallagen (1991:900) skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ekonomisk förvaltning i ett samordningsförbund. Vad som där föreskrivs om kommun eller landsting skall gälla för ett samordningsförbund och vad som föreskrivs för fullmäktige och styrelse skall gälla för förbundsstyrelsen.

Ett samordningsförbund får inte ingå borgen. Förbundet får inte heller sätta sig i skuld i annat fall än när det gäller sedvanliga krediter för verksamheten.

22 § Om ett samordningsförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, skall en medlem skjuta till så stor del av bristen som svarar mot den andel som medlemmen skall bidra med enligt 5 §.

22 § Om ett samordningsförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, skall en medlem skjuta till så stor del av bristen som svarar mot den andel som medlemmen skall bidra med enligt *överenskommelse som avses i 5 §*.

23 § Styrelsen skall fastställa samordningsförbundets budget senast den 30 november varje år. Styrelsen skall dessförinnan samråda med förbundsmedlemmarna om budgeten. För ett nybildat samordningsförbund fastställs budgeten av medlemmarna vid bildandet av förbundet.

24 § Styrelsen skall svara för samordningsförbundets räkenskaper och årligen inom tre månader från räkenskapsårets slut upprätta årsbokslut och årsredovisning. Lagen (1997:614) om kommunal redovisning skall gälla i tillämpliga delar.

25 § Ett samordningsförbunds räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning skall granskas av en revisor för varje förbundsmedlems räkning. För den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden skall en gemensam revisor utses. För revisorerna skall det finnas personliga ersättare. Revisorer och deras ersättare skall såvitt avser kommun och landsting utses av kommun- och landstingsfullmäktige. När kommun- och landstingsfullmäktige utser revisorer och ersättare skall 12 § första och andra styckena och 14 § denna lag samt 4 kap. 5 och 6 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt. Riksrevisionen skall utse den revisor som för den allmänna försäkringskassans och länsarbetsnämndens räkning skall granska samordningsförbundets räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning. Skäligt arvode till den revisor och den ersättare som utses av Riksrevisionen betalas av försäkringskassan.

För granskning av ett nybildat förbund skall revisor och revisorsersättare utses senast när förbundet bildas och avse tiden från tidpunkten för utseendet till dess nästa mandatid för revisorer och revisorsersättare börjar.

26 § Bestämmelserna i 9 kap. 4–17 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt vid revision enligt denna lag. Bestämmelserna i 9 kap. 18 § kommunallagen tillämpas på motsvarande sätt vid revision enligt denna lag som utförs av revisorer utsedda av kommun- och landstingsfullmäktige.

Justering av revisorernas protokoll tillkännages på anslagstavlan hos varje kommun och landsting som är medlem i samordningsförbundet.

Revisionsberättelse skall lämnas till styrelsen och förbundsmedlemmarna samt till Riksförsäkringsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen. Förbundsmedlemmarna skall var för sig pröva frågan om styrelsen skall beviljas ansvarsfrihet och om skadeståndstalan skall väckas.

Utträde ur ett samordningsförbund

27 § En förbundsmedlem har rätt att efter uppsägning utträda ur ett samordningsförbund.

Uppsägningstiden skall vid utträde vara tre år, om inte kortare tid anges i förbundsordningen.

Överklagande av ett samordningsförbunds beslut

28 § Ett samordningsförbunds beslut får, med motsvarande tillämpning av bestämmelserna om laglighetsprövning i 10 kap. kommunallagen (1991:900), överklagas av den som är medlem i en kommun eller i ett landsting, som ingår i förbundet.

Beslut varigenom allmän förvaltningsdomstol har upphävt ett samordningsförbunds beslut eller förbjudit att det verkställs får överklagas endast av förbundet och av den som är medlem i en kommun eller ett landsting som är förbundsmedlem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

18 kap. 2 §²

Den allmänna försäkringskassan skall

1. utreda och besluta i ärenden som enligt denna lag eller annan författning skall skötas av försäkringskassan,
2. svara för att socialförsäkrings- och bidragssystemen tillämpas likformigt och rättvist,
3. vidta åtgärder för att förebygga och minska ohälsa i syfte att minska de långa sjukperioderna samt aktivt arbeta med rehabilitering enligt vad som närmare anges i 22 kap.,
4. lämna hjälp vid handhavandet av annan verksamhet enligt vad regeringen bestämmer, samt
5. lämna hjälp åt en myndighet som har hand om arbetslöshetsförsäkringen eller åt ett sådant lokalt organ som avses i 1 kap. 2 §.

Försäkringskassan får träffa överenskommelse med kommun, landsting *och* länsarbetsnämnd om att samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning *av rehabiliteringsinsatser* mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun *och* landsting får försäkringskassan delta i *finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. De medel som försäkringskassan bidrar med i sådan samverkan eller samordning får utgöra statens samlade andel i dessa verksamheter.*

Försäkringskassan får träffa överenskommelse med kommun, landsting *eller* länsarbetsnämnd om att samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, *hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd* får försäkringskassan delta i *sådan* samordning.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2002:1137.

Försäkringskassan får inte utöva någon annan verksamhet än som avses i första och andra styckena. Den eller de försäkringskassor som regeringen bestämmer får dock

a) genomföra försäkringsmedicinska utredningar och utredningar om arbetslivsinriktad rehabilitering för alla försäkringskassor samt bedriva därmed sammanhängande forskning,

b) tillsammans med sjukvårdshuvudman bedriva projekt som gäller viss medicinsk verksamhet och därmed sammanhängande forskning i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får också föreskriva att det hos en eller flera försäkringskassor skall finnas gemensamma enheter för alla försäkringskassor för vissa ärenden eller frågor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Härigenom föreskrivs att 3 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

3 §¹

Varje landsting skall erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Detsamma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt skall landstinget verka för en god hälsa hos hela befolkningen. Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting, i den mån inte annat följer av 17 §. Vad här sagts utgör inte hinder för annan att bedriva hälso- och sjukvård.

Landstingets ansvar omfattar dock inte sådan hälso- och sjukvård som en kommun inom landstinget har ansvar för enligt 18 § första och tredje styckena.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för enligt denna lag. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Landstinget skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting får landstinget delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, den allmänna försäkringskassan eller länsarbetsnämnden om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Landstinget skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd, får landstinget delta i finansiell samordning.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har Riksrevisionen rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 2002:1028.

Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223)

Härigenom föreskrivs att 31 § förvaltningslagen (1986:223)³ skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

31 § Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna gäller inte heller ärenden hos samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:000) om finansiell samordning *av rehabiliteringsinsatser* mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting.

Reservanternas förslag

31 § Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna gäller inte heller ärenden hos samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:000) om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, *hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹Lagen omtryckt 2003:246.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

7 kap.¹**2 §**

Helt undantagna från skattskyldighet är

1. staten,
2. landsting, kommuner och kommunalförbund,
3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., och
4. samordningsförbund enligt 4 § lagen (2003:000) om finansiell samordning *av rehabiliteringsinsatser* mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting.

I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt för pensionsstiftelser.

Helt undantagna från skattskyldighet är

1. staten,
2. landsting, kommuner och kommunalförbund,
3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., och
4. samordningsförbund enligt 4 § lagen (2003:000) om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, *hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas första gången vid 2005 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2002:1028.

Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453) skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

**2 kap.
6 §¹**

Kommunen får även träffa överenskommelse med landstinget, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning *av rehabiliteringsinsatser* mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting får kommunen delta i finansiell samordning inom *rehabiliteringsområdet*.

Kommunen får även träffa överenskommelse med landstinget, den allmänna försäkringskassan eller länsarbetsnämnden om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. Enligt bestämmelser i lagen (2003:000) om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd får kommunen delta i finansiell samordning.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har Riksrevisionen rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 2002:1039.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

4 §

Sjukförsäkringsavgifter skall också finansiera

1. Centrala studiestödsnämndens kostnader med anledning av att studielån som avser en sjukperiod inte behöver återbetalas enligt studiestödslagen (1999:1395) eller bestämmelser som har meddelats med stöd av den lagen,

2. kostnader enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård,

3. den allmänna försäkringens kostnader enligt lagen (1991:1047) om sjuklön,

4. vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader och kostnader för att delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet enligt lagen (2003:000) om finansiell samordning *av rehabiliteringsinsatser* mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting, samt

4. vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader och kostnader för att delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet enligt lagen (2003:000) om finansiell samordning mellan allmän försäkringskassa, hälso- och sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd samt

5. sådana statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift som betalas för förmåner enligt 1 och 2 ovan samt 3 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

BILAGA 5

Socialutskottets yttrande 2003/04:SoU3y

Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Till socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet har den 16 oktober 2003 berett socialutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2002/03:132 Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet, jämte dels motioner väckta med anledning av propositionen, dels motioner väckta under den allmänna motionstiden 2003 som rör finansiell samordning.

Socialutskottet finner inte skäl att behandla motionerna.

Socialutskottet

Propositionen

I propositionen lämnas förslag till utformning av en permanent finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Finansiell samordning föreslås kunna ske frivilligt mellan en försäkringskassa, ett landsting, en länsarbetsnämnd samt en eller flera kommuner. Därigenom skall en effektiv resursanvändning underlättas. Målgruppen för den föreslagna finansiella samordningen utgörs av människor som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. De åtgärder som får finansieras genom den finansiella samordningen skall ligga inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde och syfta till att återställa eller öka den enskildes funktions- och arbetsförmåga.

Den finansiella samordningen föreslås omfatta de resurser som, i enlighet med samverkansparternas överenskommelse, skall användas för att finansiera samordnade insatser för den aktuella målgruppen. Av resurserna till den finansiella samordningen skall den allmänna försäkringskassan bidra med hälften, medan kommun och landsting skall bidra med vardera en fjärdedel. Den allmänna försäkringskassan föreslås få möjlighet att disponera högst 5 % av de budgeterade kostnaderna för sjukpenning till finansiell samordning. Dessa medel skall utgöra statens samlade andel i finansiell samordning.

Regeringen föreslår att den finansiella samordningen skall bedrivas genom ett fristående samordningsorgan, vari de samverkande parterna är representerade. Samordningsorganet skall besluta om mål och riktlinjer för den finansi-

ella samordningen samt finansiera insatser i enlighet med syftet för den finansiella samordningen. Samordningsorganet skall dessutom stödja samarbetet mellan samverkansparterna, t.ex. genom att bistå bedömaregrupper som huvudmännen svarar för. Däremot skall samordningsorganet inte besluta om förmåner eller rättigheter för enskilda eller i övrigt vidta åtgärder som innefattar myndighetsutövning. Samordningsorganet föreslås kunna utgöras av ett särskilt inrättat samordningsförbund, vari samtliga samverkansparter är representerade.

I propositionen betonas vikten av att den finansiella samordningen följs upp och utvärderas på både lokal och nationell nivå. Samverkansparterna föreslås få ansvaret för lokal uppföljning och utvärdering. Den myndighet regeringen senare bestämmer bör få ansvaret för den nationella uppföljningen och utvärderingen av finansiell samordning.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Motionerna

Med anledning av propositionen har följande motioner väckts, nämligen 2003/04:Sf2 av Sven Brus m.fl. (kd), 2003/04:Sf3 Sten Tolgfors m.fl. (m) och 2003/04:Sf4 Bo Könberg m.fl. (fp, c).

Socialutskottets ställningstagande

I propositionen föreslås att finansiell samordning skall kunna ske frivilligt mellan en försäkringskassa, ett landsting, en länsarbetsnämnd samt en eller flera kommuner. Målgruppen för den föreslagna finansiella samordningen utgörs av människor som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärsarbete.

Socialutskottet ser positivt på förslaget om permanent finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Enligt utskottets bedömning innebär förslaget att samarbetet mellan de olika verksamheterna kan förbättras. Genom samordningen kan enskilda människors behov av rehabiliteringsinsatser tillgodoses bättre, vilket i sin tur innebär att förmågan till eget förvärsarbete främjas på ett effektivt sätt. Vidare innebär förslaget att en kostnadseffektiv användning av tillgängliga resurser främjas. Socialutskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag till finansiell samordning på rehabiliteringsområdet.

Socialutskottet konstaterar att organisationen och utformningen av den finansiella samordningen i första hand är en fråga för socialförsäkringsutskottet och finner därför inte anledning att närmare gå in på den frågan. Socialutskottet vill för sin del framhålla vikten av att de grundläggande principerna om likabehandling av människor upprätthålls. De bestämmelser som aktualiseras inom socialutskottets beredningsområde är främst bestämmelser i socialtjänst-

lagen (2001:453, SoL) och hälso- och sjukvårdslagen (1982:763, HSL). Således stadgas i 1 kap. 1 § SoL bl.a. att samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund skall främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Vidare kommer likabehandlingsprincipen till uttryck i 2 § första stycket HSL där det stadgas att målet för hälso- och sjukvården skall vara en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. I 2 § andra stycket HSL anges att vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet samt att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården. Den sistnämnda bestämmelsen ger uttryck för människovärdesprincipen och behovs- och solidaritetsprincipen. I samband med införandet av bestämmelsen anförde socialutskottet bl.a. följande (bet. 1996/97:SoU14 s. 22).

Vårdbehovet i varje enskilt fall måste enligt utskottet bedömas utifrån förutsättningarna i just det fallet. Såväl akuta som kroniska sjukdomar kan variera i svårighetsgrad från tid till annan hos samma patient och därmed vårdbehovet. Vården av en och samma sjukdom kan därför enligt utskottets uppfattning under olika stadier hamna i olika prioriteringsgrupper. Vilken diagnos eller sjukdom det är fråga om är inte det viktiga. Det avgörande är i stället tillståndet och vårdbehovet vid varje särskild tidpunkt. Högst prioritet bör därför gälla för vård av livshotande akuta sjukdomar, vård av svåra kroniska sjukdomar, palliativ vård och vård i livets slutskede samt vård av människor med nedsatt autonomi.

Enligt utskottet är de ovan nämnda principerna av grundläggande betydelse, och det kan inte komma i fråga att göra avsteg från dem vid införandet av en finansiell samordning. Den finansiella samordningen innebär emellertid, som regeringen anför, att samverkansparterna kommer att prioritera särskilda insatser för den aktuella målgruppen. Socialutskottet vill i detta sammanhang understryka att det inte kan accepteras att de som ingår i målgruppen får tillgång till rehabilitering på bekostnad av övriga grupper som är berättigade till sådana åtgärder. Utskottet ser därför mycket positivt på att denna fråga skall studeras särskilt i samband med den uppföljning och utvärdering som regeringen förutskickat i propositionen.

Socialutskottet vill vidare betona betydelsen av sjukdomsförebyggande arbete. Det är således angeläget att det förebyggande arbetet uppmärksammas även inom ramen för finansiell samordning. Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser på individ- och gruppnivå bör enligt utskottets uppfattning initieras och stödjas. Vidare bör metoder utvecklas så att preventiva insatser naturligt integreras i vårdkedjan.

Som regeringen anför kan det vara särskilt problematiskt att rehabilitera personer som har en kombination av medicinska, psykiska, sociala och arbetsmarknadsrelaterade problem, och det finns en risk att dessa personer hamnar i en gråzon mellan olika aktörers ansvarsområde. Socialutskottet instämmer i att samverkan och samordning utgör viktiga medel för att motverka att människor blir utan rehabilitering. Utskottet vill i detta sammanhang även erinra om den lag om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet som trädde i kraft den 1 juli 2003 (SFS 2003:192). Lagen innebär att

kommuner och landsting ges möjligheter att samverka i en gemensam nämnd för att gemensamt fullgöra uppgifter inom vård- och omsorgsområdet. Utskottet vill också peka på att regeringen nyligen tillkallat en nationell psykiatrisamordnare med uppgift att bl.a. se över frågor som rör samverkan och samordning inom vård, social omsorg och rehabilitering av psykiskt sjuka och psykiskt funktionshindrade (dir. 2003:133).

Stockholm den 11 november 2003

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Kerstin Heinemann (fp), Conny Öhman (s), Catherine Persson (s), Carl-Axel Johansson (m), Marina Pettersson (s), Gabriel Romanus (fp), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Anne Marie Brodén (m), Elina Linna (v), Kerstin-Maria Stalin (mp), Martin Nilsson (s), Jan Emanuel Johansson (s) och Magdalena Andersson (m).

Avvikande meningar

1. Avslag på propositionen

Carl-Axel Johansson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m) anför:

Vi anser att samordning behövs för att överbrygga gränser mellan stat och kommun, myndigheter, olika kommuner, professioner och verksamhetskulturer. Fokus behöver sättas på utveckling av samverkan och samarbete. Myndigheternas uppdrag att samverka måste prioriteras tydligt med specifikt avsatta resurser.

Regeringen föreslår att den finansiella samordningen skall bedrivas genom ett fristående samordningsorgan. Samordningsorganet föreslås kunna utgöras av ett särskilt inrättat samordningsförbund. Enligt vår uppfattning avhjälp emellertid inte brister i viljan att samverka enbart med inrättandet av en ny politisk myndighetsnivå med nya gränsdragningsproblem.

Finansiell samordning mellan försäkringskassa och sjukvård har i genomförda försök gett bäst resultat av allt som provats för att undvika onödiga långa sjukskrivningar. Vi anser emellertid att den proposition som nu presenteras utmärks av villkor och begränsningar för att inskränka möjligheterna till finansiell samordning och hindra lokala initiativ.

Samordningsförbundet måste enligt förslaget omfatta fyra parter: försäkringskassa, länsarbetsnämnd, landsting och kommun. De samverkansprojekt som visat sig leda till konkreta resultat har omfattat allt ifrån två parter till flera. Det behövs möjligheter att lokalt sätta ihop medel avsatta för samverkan och möjlighet ges för två, tre eller fyra parter att samverka. Vidare bör associationsformen kunna utformas efter olika situationer och medge lokala lösningar.

Förutom sådan samordning som bygger vidare på Finsammodellen anser vi att många olika uppläggningar av Socsamverksamhet också bör vara möjliga.

Regeringens förslag riktar sig till en snäv målgrupp som omfattar människor som står mycket långt från arbetsmarknaden. Samverkan kommer med denna inriktning att koncentreras på de fall där det är svårast att uppnå resultat. Vi har svårt att se att den föreslagna modellen kommer att leda till mer omfattande samverkan för målgruppen särskilt utsatta människor. Vi saknar även en koppling till den försökslagstiftning som Socsamsamarbetet bygger på och som skulle ligga till grund för den permanenta lagstiftningen enligt riksdagens beställning.

Fördelningen av kostnader för samverkan inom samordningsförbundets ram skall enligt propositionen vara 25 % för kommun respektive landsting och 50 % för försäkringskassan. Detta är enligt vår mening för stelbent för att lösa de mycket olika behoven av samverkan. Budgetmedel bör avsättas i reda

pengar för samverkansprojekt och prioriteras politiskt genom beslut att av-sätta konkreta anslag.

Försäkringskassan kan bekosta yrkesmässiga rehabiliteringsåtgärder rik-tade till personer som är försäkrade, men vi anser att det är orimligt att försäk-ringskassan skall stå för länsarbetsnämndens kostnader i klump såsom före-slås. För målgruppen särskilt utsatta är det inte i första hand sjukpenning som betalas ut utan försörjningsstödet utgörs av socialbidrag och a-kassa.

Enligt vår uppfattning bör Frisamlagstiftningen kompletteras med regler för hur resurser skall kunna knytas ihop vid samarbetsprojekt.

Vi vill också påpeka att statliga myndigheter saknar uppdrag och befogen-heter att delta i samverkan samt att det kan finnas legala hinder för samver-kan, t.ex. sekretesslagstiftning och integritetsfrågor. Bristen på överensstäm-melse mellan myndigheterna vad gäller kriterier för att komma i fråga för åtgärder är ett annat exempel. Det bör ingå i verksamheternas uppdrag att kartlägga hinder för samverkan.

Det anförda innebär att vi anser att socialförsäkringsutskottet bör avstyrka proposition 2002/03:132 Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet och tillstyrka motionerna 2003/04:Sf3 (m) och 2003/04:Sf405 (m) yrkandena 3 –5 och 7.

2. Utformningen av lagen om finansiell samordning inom rehabilite-ringsområdet

Kerstin Heinemann (fp), Gabriel Romanus (fp) och Kenneth Johansson (c) anför:

Finansiell samordning mellan försäkringskassa och sjukvård har i genomförda försök gett bäst resultat av allt som provats för att undvika onödiga långa sjukskrivningar. Vi anser emellertid att den proposition som nu presenteras utmärks av villkor och begränsningar för att inskränka möjligheterna till finansiell samordning och hindra lokala initiativ.

Riksdagens beslut bör enligt vår uppfattning i stället bli att finansiell sam-ordning blir tillåten mellan försäkringskassa, landsting, socialtjänst och ar-betsmarknadsmyndigheter, så att samordningen kan omfatta två, tre eller fyra parter, efter lokal överenskommelse. Flera olika slags samverkan, med olika målgrupper och inriktning, skall kunna förekomma inom samma geografiska område. Samordningsförbund eller någon viss kostnadsfördelning mellan parterna skall inte vara villkor för verksamheten. Vilka satsningar som skall göras och vilka parter som skall delta skall avgöras genom lokala överens-kommelser. Finansiell samordning skall kunna avse rehabilitering men kunna omfatta även annat som kan minska statens kostnader.

Förutom sådan samordning som bygger vidare på Finsammodellen anser vi att många olika uppläggningar av Socsamverksamhet också bör vara möjliga.

Som socialförsäkringsutskottets dåvarande majoritet (m, fp, c, kd, mp) an-förde i betänkande 2001/02:SfU18 behöver villkoren för användande av me-

del under berörda anslag på statsbudgeten anpassas till en ny lag om finansiell samordning. Detsamma gäller anslagen inom det arbetsmarknadspolitiska området. När det gäller de ekonomiska ramarna bör en försäkringskassa för finansiell samordning utan särskild prövning få disponera upp till 10 % av de för området beräknade kostnaderna för sjukpenning och rehabiliteringsersättning. Regeringen bör snarast återkomma med erforderliga förslag till anpassningar av regler för arbetsmarknadspolitisk verksamhet och sjukförsäkring med utgångspunkt i det beslut riksdagen nu kommer att fatta.

Finansiell samordning ändrar inte sjukvårdens medicinska prioriteringar. Vård skall ges efter medicinskt behov. I utvärderingen av Finsamförsöken visades att undanträngningseffekter inte uppstått. Såväl detta som annat bör dock fortlöpande följas upp, och verksamheten bör utvärderas till ledning för dem som på lokal nivå skall ta ställning till vad som är lyckat och vad som kan ersättas med bättre inriktad verksamhet. Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen och andra berörda myndigheter bör få i uppdrag att göra dessa uppföljningar och utvärderingar vad gäller prestationer och prioriteringar och att lämna årliga rapporter om resultaten.

Vi anser vidare att de lokala parterna kan ha nytta av ett utvecklingsarbete för att ta fram nya jämförelsenormer och att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att i samverkan med Kommun- och Landstingsförbunden utarbeta sådana jämförelsenormer.

Sammanfattningsvis anser vi att riksdagen skall stifta en lag om finansiell samordning där alla de hinder som regeringen lagt in har avlägsnats. Vi utvecklar i motion Sf4 närmare hur denna lag samt erforderliga följdändringar i andra lagar bör utformas.

Det anförda innebär att vi anser att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka motion 2003/04:Sf4 (fp, c).

3. Utformningen av lagen om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Chatrine Pålsson (kd) anför:

Att regeringen nu förelagt riksdagen en proposition om finansiell samordning är välkommet. Jag anser dock att den finansiella samordning som regeringen föreslår omgärdas av ett regelverk som inte medger ett optimalt utnyttjande av resurserna. Lagförslaget kommer, om det införs, att även i fortsättningen begränsa möjligheterna till finansiell samordning och förhindra värdefulla lokala initiativ i samordningen.

Det krav som ställs i propositionen på att såväl försäkringskassa och länsarbetsnämnd som landsting och kommun i samtliga fall måste delta omöjliggör t.ex. det gemensamma arbete som sjukvård och försäkringskassor utförde under Finsamförsöken. Vidare anser jag att möjligheterna att utforma verksamheten för de deltagande parterna begränsas av att den allmänna försäkringskassan inte får använda mer än 5 % av de budgeterade kostnaderna för

sjukpenning under anslaget 19.1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. till samordning. Risken är överhängande att handlingsutrymmet upplevs så begränsat att någon samordning inte påbörjas. Jag anser också att förslaget att fyra parter alltid måste delta är ett hinder för flera av de verksamhetsformer som utvecklats med hjälp av Socsamlagstiftningen. Det har visat sig att samordningen ibland är mer effektiv då färre parter deltar, som t.ex. landsting och försäkringskassa. I sådana fall kan dessutom andra aktörer knytas till samordningen i ett senare skede. Regeringens förslag innebär även att någon samordning inte heller kan komma till stånd om en aktör väljer att stå utanför. Propositionen begränsar också i alltför hög grad vilka personer som kan komma i fråga för den finansiella samordningen. Enligt min uppfattning behövs inte någon avgränsning över huvud taget.

Den finansiella samordningen skall enligt propositionen göras på frivillig basis, vilket jag instämmer i. Jag anser dock att det behövs mer kraftfulla reformer – såsom en rehabiliteringsförsäkring. Kristdemokraternas förslag bygger på en statlig utredning – ”Rehabilitering till arbete – En reform med individen i centrum” (SOU 2000:78). Utredningen visade att den samhällsekonomiska vinsten av framgångsrik rehabilitering är mycket stor i förhållande till den sannolika kostnaden för själva rehabiliteringen. För att komma bort ifrån det myndighetsperspektiv som präglar dagens rehabiliteringsinsatser bör tyngdpunkten flyttas till *en* offentlig huvudaktör. Sammanfattningsvis kan sägas att den förstärkta rehabiliteringsförsäkringen leder till att rehabiliteringen kommer i gång i ett betydligt tidigare skede än vad som är fallet i dag. I motion 2003/04:Sf2 (kd) utvecklas närmare hur en sådan rehabiliteringsförsäkring bör utformas.